

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/35/2024
Identifikačné číslo spisu:	0019202223
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0019202223.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobcu Z. O., nar. W., Z., zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, so sídlom Košice, Rázusova 1, IČO: 36 588 725, proti žalovanému P. O., nar. W., Z., zastúpenému Advokátskou kanceláriou Bröstl & Čentík s. r. o., so sídlom Košice, Rázusova 1, IČO: 50 560 611, o zaplatenie 36.515 eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 16C/16/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 22. augusta 2023 sp. zn. 2Co/125/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobca m á voči žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 10. decembra 2021 č. k. 16C/16/2019-470 uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi 36.515 eur spolu s príslušenstvom (výrok I.), zamietol žalobu v časti o zaplatenie úrokov z omeškania nad rámec tých úrokov z omeškania, ktoré boli priznané (výrok II.) a priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov konania (výrok III.).

1.1. Okresný súd mal za preukázané, že žalobca a žalovaný sú podielovými spoluvlastníkmi, a to každý v 1/2, k stavbe súp. č. XXX, na parc. č. 1020/1 - administratívna budova a na parc. č. 1021/3 - prestavba obchodných prevádzok. Sú tiež spoluvlastníkmi každý v 1/2 parc. č. 1016 o výmere 715 m², parc. č. 1017 o výmere 161 m², parc. č. 1018/1 o výmere 634 m², parc. č. 1018/3 o výmere 160 m², parc. č. 1020/1 o výmere 1391 m², parc. č. 1021/1 o výmere 642 m², parc. č. 1021/3 o výmere 172 m², parc. č. 1021/4 o výmere 10 m² a parc. č. 1021/5 o výmere 117 m² - zastavané plochy. V konaní ďalej zo zhodných tvrdení strán sporu bolo preukázané, že žalovaný užíval sám časť budovy - G., resp. G., o výmere 370,2 m², a to nebytový priestor, ktorý predtým bol prenajatý, pričom prenajímateľmi boli tak žalobca, ako aj žalovaný spoločne a nájomcami boli iné subjekty. Žalovaný vo svojich vyjadreniach

nepopieral ani tú skutočnosť, že predmetné priestory užíval sám až do konca roka 2018. Skutočnosť, že disco bar prevádzkoval žalovaný aj v roku 2018 však mal súd za preukázané z listinných dôkazov, ktoré predložil žalobca súdu, a to z fotografií, resp. inzercie oznamov o konaní disco párty. Uvedené skutočnosti boli tiež preukázané z notárskej zápisnice Nz 477/2021 spísanej na Notárskom úrade JUDr. Zory Chudovej dňa 1. júla 2021. Bolo tiež preukázané, že tú istú časť budovy, ktorú takto žalovaný užíval, ešte pred ním užívali nájomcovia, ktorým žalobca a žalovaný spolu ako prenajímatelia predmetnú časť budovy ako nebytový priestor prenajali. To, že žalobca a žalovaný prenajímali v rámci budovy rôzne nebytové priestory za účelom prevádzkovania, či už služieb, kancelárií alebo reštauračnej kaviarenskej činnosti a prenajímali ich vždy ako samostatný predmet nájmu, vyplýva a je preukázané z predložených nájomných zmlúv.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 123, § 136 ods. 1, § 137 ods. 1 a ods. 2, § 139 ods. 1 až ods. 3 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“).

1.3. Vzhľadom na takto preukázaný skutkový stav okresný súd ustálil, že žalobca ako podielový spoluvlastník 1/2 nehnuteľnosti bol vylúčený z užívania časti tejto stavby, a to nebytového priestoru, v ktorom bol prevádzkovaný G. (G.), a to za obdobie od 15. marca 2016 do 31. decembra 2018, pričom žalovaný užíval tento nebytový priestor v rozsahu, ktorý zodpovedá spoluvlastníckemu podielu žalobcu, teda užíval nielen svoj podiel, ale aj podiel žalobcu. Keďže bolo preukázané, že nebola dohoda o takomto užívaní medzi žalobcom a žalovaným ohľadne tohto nebytového priestoru a zároveň nebola ani dohoda o náhrade za takéto užívanie, súd posúdil tento nárok ako nárok vyplývajúci z ustanovenia o podielovom spoluvlastníctve v zmysle § 137 ods. 1 OZ s tým, že žalobcovi ako spoluvlastníkovi, ktorý bol vylúčený z užívania tohto nebytového priestoru je žalovaný povinný poskytnúť zodpovedajúcu náhradu vo forme peňažného plnenia. Pri ustálení výšky tejto primeranej finančnej náhrady, súd vychádzal zo znaleckého posudku č. 32/2021, znalca Ing. Zdenka Weissa, ktorý bol podaný dňa 9. novembra 2021 a určil všeobecnú hodnotu nájmu predmetného nebytového priestoru. Podiel, ktorý užíval za dané obdobie žalovaný v predmetnom nebytovom priestore, teda podiel 1/2, z ktorého užívania bol žalobca vylúčený, predstavuje sumu 36.515 eur. Okresný súd preto priznal žalobcovi nárok na zaplatenie tejto sumy od žalovaného, keďže bolo preukázané, že žalobca neužíval spoločnú vec v rozsahu, ktorá zodpovedala jeho spoluvlastníckemu podielu v danom období a žalovaný užíval aj jeho podiel 1/2.

1.4. Pokiaľ žalovaný namietal, že predmetné nebytové priestory užíval iba dva dni v týždni, a to vždy v piatok, v sobotu, od 18.00 hod. do 4.00 hod., a preto nemôže patriť žalobcovi taká výška náhrady, akú odvodzuje od výšky nájmu, ktorú im platili nájomcovia, ktorí predmetné nebytové priestory mali prenajaté v období predtým, než ich užíval žalovaný, súd poukázal na to, že táto námietka žalovaného nie je opodstatnená. Aj s poukazom na ostatné predložené nájomné zmluvy uviedol, že tieto priestory boli na tento účel usposobené a nemohli byť využívané v priebehu zvyšku týždňa alebo ostatných hodín v týždni na iný účel tak, ako to tvrdí žalovaný. To je aj, dôvod prečo je neopodstatnená aj ďalšia námietka žalovaného, a to jeho tvrdenie o tom, že žalobca predsa mohol predmetné nebytové priestory užívať v iné dni, resp. v inom časovom rozpätí. Ďalšia námietka žalovaného spočívala v tom, že žalobca, keďže vedel, že žalovaný využíva nebytový priestor na prevádzku disco baru, mohol si vyčleniť iný priestor v rámci W. a užívať ho v obdobnej výmere. Predmetný nárok žalobcu v tomto konaní je odvodený práve od § 137 ods. 1 OZ ako nárok na peňažnú náhradu za to, že bol vylúčený z užívania predmetného nebytového priestoru, v ktorom žalovaný prevádzkoval disco bar, za ktorý mu neposkytol doposiaľ peňažnú náhradu aj za užívanie podielu žalobcu v jednej polovici. Samotná podstata podielového spoluvlastníctva je založená na ideálnom podiele, nie na tom, že každý zo spoluvlastníkov by si mohol užívať akúkoľvek časť spoločnej veci podľa výmery zodpovedajúcej jeho podielu.

1.5. Okresný súd sa vyporiadal aj s odmietnutím ďalších návrhov na dokazovanie zo strany žalovaného, jeho návrhom na odročenie pojednávania a námietkou zaujatosti voči konajúcej sudkyňi, keď konštatoval, že v časti argumentácie bola námietka podaná po zákonnej lehote a v časti smerovala k procesnému postupu predmetnej sudkyne, čo nie je prípustný dôvod na námietku zaujatosti.

1.6. Okresný súd sa ďalej vysporiadal aj s judikatúrou, na ktorú poukazoval žalovaný, nepovažoval ju za

obdobnú, ale odlišnú, pričom uviedol, že predmetom tohto konania je nárok žalovaného ako podielového spoluvlastníka v jednej polovici vylúčeného z užívania nebytového priestoru, ktorý sa ako nebytový priestor prenajímal dlhé roky iným nájomcom, a to zo strany žalobcu a žalovaného ako prenajímateľov, a teda dlhodobo bol predmetom nájomných vzťahov, ako samostatný predmet uvedených nájomných zmlúv bez ohľadu na to, či bol alebo nebol zapísaný v katastri nehnuteľností. Od roku 2010 a ďalšie roky 2015, 2016, 2017 a 2018 užíval predmetný nebytový priestor výlučne žalovaný pre účely prevádzkovania disco baru bez toho, aby existovala dohoda medzi žalobcom a žalovaným o tom, že môže tento nebytový priestor takto užívať výlučne sám, vznikol žalobcovi v zmysle § 137 ods. 1, 2 OZ nárok na peňažnú náhradu. Podstatná pre toto konanie je skutočnosť, že žalobca stratil možnosť predmetný nebytový priestor užívať, a to v dôsledku toho, že žalovaný ho užíval výlučne sám. Pokiaľ žalovaný tvrdil, že žalobca mal užívať inú časť X. podľa jeho výberu, súd akcentoval, že podielové spoluvlastníctvo je založené na podiele, ktorý je ideálny a vždy podielovému spoluvlastníkovi patrí náhrada za to, ak druhý spoluvlastník bez jeho súhlasu užíva spoločnú vec. Predmetom konania je nárok na peňažnú náhradu iba za konkrétny nebytový priestor - disco bar, ktorý je spôsobilým samostatným predmetom právnych vzťahov, čo vyplýva aj z toho, že bol dlhé roky prenajímaný ako nebytový priestor rôznym nájomcom a neskôr, ako už je uvedené, užívaný výlučne žalovaným. Ak by súd v danom prípade vyvodil iný záver z vykonaného dokazovania, išlo by o zjavný rozpor s účelom ustanovenia § 136 a nasledujúce OZ.

1.7. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. (ďalej aj „CSP“ alebo „zákon“) tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov konania od žalovaného.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 22. augusta 2023 sp. zn. 2Co/125/2023 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. v časti uloženej povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi 36.079,69 eur s príslušenstvom a vo výroku III. o trovách konania potvrdil (prvý výrok); pripustil späťvzatie žaloby v časti o zaplatenie 435,31 eur s príslušenstvom, v tejto časti konanie zastavil a rozsudok vo výroku I. v tejto časti zrušil (druhý výrok); žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (tretí výrok).

2.1. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že oboznámením sa s obsahom spisu, rozsudkom samotným, ale i konaním, ktoré vydaniu rozsudku predchádzalo, dospel k záveru, že nedošlo k naplneniu ani jedného z uplatnených odvolacích dôvodov. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu postačujúcom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 191 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie. Zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil. Vo veci ani nerozhodoval vylúčený sudca, ani neboli zistené žiadne porušenia procesných práv v takej miere, že by tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a nebola zistená ani iná vada konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa aj s jeho dôvodmi v celom rozsahu, na ktoré odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Akcentoval správny záver rozsudku súdu prvej inštancie o vyhovení žalobnému návrhu v zmysle § 137 ods. 1 a § 139 ods. 1, 2 OZ a nároku žalobcu ako podielového spoluvlastníka vylúčeného z užívania vymedzenej časti spoločnej veci/priestorov disco baru v X. uplatnenému proti druhému podielovému spoluvlastníkovi užívajúcemu túto časť spoločnej veci nad rozsah jeho spoluvlastníckeho podielu, vychádzajúc pritom z preukázanej dohody podielových spoluvlastníkov o hospodárení so spoločnou vecou.

2.2. Odvolací súd sa preto obmedzil len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku a reagujúc na odvolacie námietky žalovaného a na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku doplnil ďalšie dôvody. Považoval za správne právne posúdenie veci súdu prvej inštancie, odôvodniac svoj záver samostatným charakterom tejto časti stavby (akoby nebytovým priestorom) a zistenou dohodou sporových strán ako podielových spoluvlastníkov o spôsobe užívania predmetu spoluvlastníctva spoločným prenajímaním jednotlivých častí nehnuteľnosti/vymedzených priestorov

majúcich samostatný charakter, nájomcom. Túto okolnosť žalovaný spočiatku vôbec nespochybňoval. Opodstatnené nebolo ani tvrdenie odvolateľa, že súd skutkové zistenie o užívaní výlučne žalovaným časťou budovy - G. posudzoval ako užívanie nebytového priestoru v jeho právnom slova zmysle. Z odôvodnenia je zrejmé, že aj keď súd používal v súvislosti s predmetným priestorom G. termín „nebytový priestor“, nepovažoval ho za nebytový priestor v právnom slova zmysle, ale vychádzajúc z nájomných zmlúv uzatváraných spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, ktorými prenajímali samostatné časti stavby/nehnuteľnosti ako nebytové priestory, mal súd tak konkrétnu predmetnú časť nehnuteľnosti, ako i ďalšie také priestory v nehnuteľnosti za nebytový priestor, resp. nebytové priestory vo faktickom slova zmysle. V kontexte posudzovanej veci, spôsobu užívania konkrétne vymedzenej časti spoločnej nehnuteľnosti, to odvolací súd považoval za opodstatnené a správne bez potreby trvať na tom, že konkrétna vymedzená časť spoločnej nehnuteľnosti by musela byť de iure nebytovým priestorom.

2.3. Odvolací súd uviedol, že uzavretie dohody medzi sporovými stranami ako podielovými spoluvlastníkmi (o spoločnom prenajímaní jednotlivých priestorov) bolo dostatočne preukázané a vyplýva z predložených nájomných zmlúv s tretími osobami. Preto obrana žalovaného, že žalobca mohol užívať iné voľné priestory/časti v spoločnej nehnuteľnosti, je irelevantná, resp. nepostačujúca na iný záver než ten, že žalovaný v rozpore s dohodou (resp. bez dohody) užíval predmetné priestory nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu. Odvolací súd odmietol námietky žalovaného, pokiaľ išlo o obmedzený čas užívania predmetných priestorov, pričom s tým súvisiace tvrdenia o svojvoľných záveroch súdu prvej inštalácie nepodložil žalovaný žiadnymi dôkazmi, najmä pokiaľ ide o možnosť používania priestorov diskotéky na iné účely, ale i mieru využívania priestorov v roku 2018.

2.4. Odvolací súd sa zaoberal i námietkami, ktoré smerovali k odmietnutiu žalovaným navrhovaného ďalšieho dokazovania, i voči obsahu znaleckého posudku, a nepovažoval ich za opodstatnené. Taktiež odmietol porušenie lehoty na prípravu pojednávania. Neopodstatnené boli i námietky v odvolaní, že súd prvej inštalácie sa náležite a kvalifikovaným spôsobom nevyporiadal s judikatúrou ním označenou, pričom časť tvorili rozhodnutia krajských súdov a pokiaľ šlo o rozhodnutia najvyššieho súdu, tieto vyplývali z odlišných skutkových okolností. Konštatoval, že postupom žalobcu (čiastočným späťvzatím žaloby vo výške 435,31 eur s príslušenstvom so súhlasom žalovaného, vo výške vzniknutého rozdielu medzi sumou prisúdenou vo výške podľa žalobného návrhu žalobcu a sumou vyplývajúcou zo znaleckého posudku) a rozhodnutím odvolacieho súdu o pripustení späťvzatia žaloby v časti o zaplatenie 435,31 eur spolu s príslušenstvom a zastavení konania v tejto časti, zrušením rozsudku súdu prvej inštalácie vo výroku I. v tejto časti, podstata ďalšej námietky (nepreskúmateľnosť) odpadla, resp. stala sa námietka nedôvodnou a neopodstatnenou.

2.5. Pokiaľ šlo o namietanú zaujatosť konajúcej sudkyne súdu prvej inštalácie, po jej vyjadrení k obsahu námietky, odvolací súd žiaden osobitný vzťah sudkyne k právnomu zástupcovi žalobcu nezistil (žalovaný svoje pochybnosti nepreukázal, sudkyňa akýkoľvek taký vzťah vo svojom vyjadrení poprela, rovnako aj právny zástupca žalobcu) a sudkyňa z prejednávania a rozhodovania veci v konaní na súde prvej inštalácie nebola vylúčená, a teda v posudzovanej veci nerozhodoval nezákonný sudca, a teda nedošlo ani k naplneniu príslušného odvolacieho dôvodu.

2.6. Rozhodol tiež o nároku na náhradu trov konania, aplikoval zásadu úspechu v odvolacom konaní a trovy odvolacieho konania priznal plne úspešnému žalobcovi v odvolacom konaní (§ 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 a 2 CSP) bez prihliadnutia na výšku čiastočného späťvzatia žalobného návrhu po rozhodnutí súdu prvej inštalácie, ktorá je v súvislosti s prisúdenou sumou celkom bezvýznamná a nepatrná.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 420 písm. e) a f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukázal, že odvolací súd sa nevyporiadal so zásadnými vadami rozsudku okresného súdu a s ťažiskovou argumentáciou žalovaného obsiahnutou v ním

podanom odvolaní a rovnako v priebehu sporu došlo k viacerým neadekvátnym zásahom do procesných práv žalovaného (postup pri doručovaní písomností a príprave pojednávania, resp. jeho neodročení, nerozhodnutie o prerušení sporu, nevyžiadanie si súhlasu so späťvzatím, nesprávny postup pri vykonávaní dôkazov a ich hodnotení, prekvapivé rozhodnutie), pričom tieto pochybenia odvolacieho súdu sú takej intenzity a rozsahu, že došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces.

3.2. Prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP žalovaný vyvodil zo skutočnosti, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dvoch nasledovných právnych otázok: a) ak je niektorá časť spoločnej veci v konkrétnom prípade vhodná na samostatné užívanie (napríklad určité priestory v rámci spoločnej stavby), je takýto charakter tejto časti stavby dôvodom, pre ktorý sa táto časť veci posudzuje na účely aplikácie zákonných ustanovení o spoluvlastníctve (§ 137 a nasl. OZ) samostatne, akoby táto časť samotná bola spoločnou vecou, bez ohľadu na mieru a spôsob užívania zvyšku spoločnej veci (napríklad ostatnej úžitkovej plochy) takejto stavby? Ak nie je stavba rozdelená na nebytové priestory podľa osobitných predpisov tvoriace samostatný predmet právnych vzťahov, má byť pri určovaní miery užívania jednotlivými spoluvlastníkmi vzatá do úvahy stavba ako celok, alebo jednotlivé priestory? (podľa žalovaného táto doposiaľ nebola riešená); b) vzniká spoluvlastníkovi nárok na náhradu za neužívanie spoločnej veci v prípade, ak druhý spoluvlastník užíva len časť veci, ktorá rozsahom neprevyšuje jeho spoluvlastnícky podiel? (poukázal na rozhodnutia sp. zn. 6Cdo/184/2010 a 3Cdo/218/2017).

3.3. Žalovaný opieral prípustnosť dovolania aj o § 420 písm. e) CSP, pretože podľa jeho názoru na súde prvej inštancie rozhodoval vylúčený sudca, pričom odvolací súd sa s otázkou jeho vylúčenia nevysporiadal dostatočným spôsobom.

3.4. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žiadnym namietaným spôsobom nedošlo k znemožneniu žalovanému, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. K jednotlivým dovolacím dôvodom sa podrobne vyjadril. Právne otázky, ktoré položil v dovolaní žalovaný sú podľa žalobcu minimálne neúplné, pričom nereflektujú všetky rozhodujúce skutočnosti a ich zodpovedanie nemá z hľadiska vecnej správnosti žiaden právny význam. Takisto podľa neho nedošlo k vade podľa ustanovenia § 420 písm. e) CSP. Navrhol dovolanie zamietnuť a priznať žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné zamietnuť.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

9. V danom prípade žalovaný prípustnosť dovolania okrem iného odvodil z § 420 písm. e) a f) CSP.

9.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP namietal, že na súde prvej inštancie rozhodovala sudkyňa Mgr. Daniela Pristášová, u ktorej pri aplikácii objektívneho hľadiska nestrannosti sudcu vzhľadom na žalovaným uvádzané okolnosti (vzťahu sudkyne k právnenému zástupcovi žalobcu, procesný postup sudkyne v spore a jej rozhodovanie) je dôvodný záver, že uvedená sudkyňa bola z rozhodovania tohto sporu vylúčená. Išlo o opakovanú námietku uvádzanú tiež v odvolaní.

11. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku, posúdiť túto otázku samostatne. Tento záver najvyššieho súdu je naďalej aktuálny vo vzťahu k § 420 písm. e) CSP.

12. V zmysle § 49 ods. 1 a 3 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (ods. 1). Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (ods. 3).

12.1. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), ich zástupcom, alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

12.2. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a) k sporu (veci), v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b) k stranám sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom, či priateľskom alebo negatívnom, či nepriateľskom) pomere k nim, c) k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b) alebo d) k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b) a c)).

13. Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť (§ 49 až § 51 CSP) sa v civilnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie sporu nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Nestrannosť sa definuje spravidla

ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadržania určitej procesnej strane). Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci.

13.1. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 ods. 1 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 ústavy), treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania prideleného sporu možno skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikáciu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) k danej problematike.

14. Vychádzajúc z judikatury ESLP, ústavného súdu a zaužívanej praxe najvyššieho súdu subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

15. Pri rozhodovaní, či žalovaným uvádzané okolnosti spôsobujú nedostatok nestrannosti zákonnej sudkyne súdu prvej inštancie, a teda, či to je relevantná obava z nedostatku nezaujatosti, judikatura ESLP vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

16. Za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudkyne len subjektívne javí žalovanému. Rozhodujúce je to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy. Tvrdenú zaujatosť a neobjektívnosť sudkyne súdu prvej inštancie žalovaný odôvodňoval z údajného vzťahu sudkyne k právnomu zástupcovi žalobcu a okolnosťami procesného postupu sudkyne v spore a jej rozhodovacou činnosťou. Za zaujatosť sudkyne pre pomer k sporu alebo stranám sporu, či ich zástupcom, nemožno považovať žalovaným namietaný procesný postup v spore, ani rozhodovaciu činnosť sudkyne (obdobne napr. uznesenia najvyššieho súdu z 20. novembra 2014 sp. zn. 8Nc/46/2014, z 20. novembra 2014 sp. zn. 8Nc/45/2014, zo 14. októbra 2014 sp. zn. 8Nc/37/2014 a iné).

17. V danom prípade namietaná zaujatosť vo veci konajúcej sudkyne Okresného súdu Michalovce Mgr. Daniely Pristášovej už bola posudzovaná v rámci odvolacieho konania nadriadeným súdom (Krajským súdom v Košiciach), ktorý v rozsudku z 22. augusta 2023 sp. zn. 2Co/125/2023 uviedol, že subjektívne hľadisko sporovej strany, prípadne sudcu samotného, je podnetom na rozhodovanie o eventuálnej zaujatosti, avšak rozhodovanie o tejto otázke musí byť výlučne na základe hľadiska objektívneho. To znamená, že nie je prípustné vychádzať len z pochybnosti o pomere sudcu k právnomu zástupcovi žalobcu, ale i z hmotnoprávneho rozboru skutočností, ktoré k tejto pochybnosti viedli. K vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, ak je evidentné a nie je sporné, že vzťah sudcu k danej veci, sporovým stranám alebo ich zástupcom dosahuje takú povahu a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude schopný nezávisle a nestranne rozhodnúť. V danej veci odvolací súd žiaden takýto vzťah sudkyne k právnomu zástupcovi žalobcu nezistil (žalovaný svoje pochybnosti nepreukázal, sudkyňa akýkoľvek taký vzťah vo svojom vyjadrení poprela, rovnako aj právny zástupca žalobcu) a sudkyňa teda z prejednávania a rozhodovania veci v konaní na súde prvej inštancie nebola vylúčená, a teda v posudzovanej veci nerozhodoval nezákonný sudca, (...). (pozri bod

35. rozsudku krajského soudu).

18. Aj napriek právoplatnému rozhodnutiu nadriadeného súdu (R 59/1997) pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania dovolací súd posudzoval namietanú nestrannosť zákonnej sudkyne súdu prvej inštancie, pričom vychádzajúc z vyššie uvedených hľadísk pod bodmi 11. až 16. tohto rozhodnutia nezistil existenciu žalovaným opakovane tvrdených dôvodov zaujatosti, ktoré by z objektívneho, či subjektívneho hľadiska vzbudzovali dôvodné pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne.

18.1. Dovolací súd môže len konštatovať, so zreteľom na obsah dovolania, ktorým žalovaný namietal zaujatosť sudkyne súdu prvej inštancie, že žalovaný neuviedol žiaden kvalifikovaný pomer namietanej sudkyne k sporu, k stranám, resp. ich zástupcom, a teda neuviedol žiaden konkrétny dôvod, pre ktorý by mala byť namietaná sudkyňa vylúčená. Žalovaného subjektívna nespokojnosť s procesným postupom súdu a s procesnými úkonmi súdu, nie je kvalifikovaným dôvodom (konkrétnym vzťahom sudkyne k tomuto sporu, k stranám, resp. ich zástupcom), pre ktorý by mohla byť vylúčená sudkyňa súdu prvej inštancie. Dovolací súd teda nezistil, že by zo spisu vyplývala taká okolnosť, ktorá by svedčila o tom, že u zákonnej sudkyne nie sú dané záruky objektívneho, nezaujatého a nestranného rozhodovania. Dovolací súd pochybnosti žalovaného o nezaujatosti sudkyne nepovažuje za také, ktoré by mohli mať právnu relevanciu a je toho názoru, že sú motivované tým, že nebolo rozhodnuté podľa subjektívnych predstáv žalovaného. Hodnotenie správnosti súdneho konania a rozhodovania nepatrí stranám sporu a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu.

18.2. Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom dovolateľa, že by samotná skutočnosť, že sudkyňa je ročníkovou spolužiačkou (absolventský ročník XXXX na Právnickej fakulte V.) advokáta žalobcu, bola možným dôvodom jej zaujatosti. Sudca/sudkyňa je predstaviteľom súdnej moci a len skutočnosť, že sudkyňa a advokát žalobcu sú spolužiaci z ročníka konkrétnej vysokej školy právnického smeru, nezakladá bez ďalšieho jej kvalifikovaný vzťah k advokátovi žalobcu, či osobný vzťah k prejednávanej veci, ktorý by bol dôvodom na jej vylúčenie z rozhodovania. Sudca je zároveň fyzickou (súkromnou) osobou, ktorá sa dostáva, dostáva, aj bude dostávať do rozmanitých spoločenských a právnych vzťahov, ale jeho profesionalita ako predstaviteľa súdnej moci je bariérou, ktorá umožňuje tieto vzťahy oddeľovať od jeho rozhodovacej činnosti (mutatis mutandis sp. zn. 1Nds/4/2018). U sudcu sa vo všeobecnosti predpokladá a vyžaduje stupeň nadhľadu, ktorý je vyšší, než v bežných spoločenských vzťahoch alebo situáciách (sp. zn. 3Nc/4/2015).

18.3. Najvyšší súd tiež zdôrazňuje, že sudca ako predstaviteľ súdnej moci je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 ústavy, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Je potrebné brať na zreteľ to, že sudca je profesionál, spôsobilý odosobniť sa pri výkone svojej funkcie a rozhodovať nestranné. Jednou zo záruk nestrannosti sudcu je jeho profesionalita. Jej súčasťou je vedomosť sudcu, že princíp nezávislého, nestranného a spravodlivého rozhodovania je zásadným princípom fungovania súdnej moci, a že je jeho zákonnou, či ústavnou, ako aj morálnou povinnosťou tento princíp dodržiavať.

19. Vzhľadom k uvedenému dovolateľ tvrdené dôvody zaujatosti vo vzťahu k namietanej sudkyňi ničím nepreukázal (§ 52 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1, 2 CSP), a preto ním uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. e) CSP nie je dôvodný, ani nezakladá prípustnosť dovolania.

20. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že žalovaný neopodstatnene namietal zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. e) CSP, že v prvoinštančnom konaní rozhodovala iná ako zákonná sudkyňa. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. e) CSP nie je preto daný.

21. Dovolateľ ďalej vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sú nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

21.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené s o zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

21.3. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22. Pod pojmom procesný postup sa rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, či 6Cdo/90/2012). Súčasťou rozhodovacej praxe najvyššieho súdu ešte pred účinnosťou CSP bol tiež záver, podľa ktorého o znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskoprávneho konania ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmieta zaoberať meritom veci (odmieta podanie alebo konanie zastaviť, resp. odvolací súd odmieta odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané (viď napríklad R 23/1994 a R 4/2003, prípadne sp. zn. 1Cdo/41/2000, 2Cdo/119/2004, 3Cdo/108/2004, 3Cdo/231/2008, 4Cdo/20/2001, 5Cdo/434/2012, 6Cdo/107/2012, 7Cdo/142/2013 alebo 3Cdo/98/2015).

23. Žalovaný v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietal v dovolaní (rovnako aj v odvolaní) nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie (pri ne/doručovaní písomností a posúdení žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania), aj odvolacieho súdu, keď nerozhodol o návrhu žalovaného na prerušenie konania, keď o späťvzatie žaloby v časti odvolací súd rozhodol bez súhlasu žalovaného a nenapravil pochybenia súdu prvej inštancie. Tiež namietal nedostatky v procese dokazovania/nevykonanie žalovaným navrhnutých dôkazov a arbitrárnosť záverov odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena, porušenie princípu rovnosti sporových strán, nepreskúmateľnosť a prekvapivosť rozsudku odvolacieho súdu.

24. Dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu a vedenia konania/sporu pred súdmi nižšej inštancie môže len konštatovať, že nedávajú podklad pre záver, že by súdy porušili princíp rovnosti sporových strán, keď obom stranám sporu vytvorili rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany, ako aj navrhovať a predkladať dôkazy a pri posudzovaní týchto návrhov a pri aplikácii procesných predpisov postupovali s rešpektom na princíp rovnosti sporových strán. Podľa dovolacieho súdu procesný postup odvolacieho súdu, aj súdu prvej inštancie, hodnotiac ho v celkovom kontexte vrátane procesu dokazovania, sa nevymykal zo zákonného rámca CSP a bol vedený spôsobom, ktorým súdy nižšej inštancie neznemožnili žalovanému realizovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že by tým došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces.

25. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní tvrdil, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo v procese dokazovania, vykonávania dôkazov, ich hodnotenia, a ich nevykonaním žalovaným navrhnutých, či označených dôkazov súdmi nižšej inštalácie, dovolací súd akcentuje, že k základným právam procesnej strany nesporne patrí aj právo navrhovať a predkladať dôkazy, ale nie je procesným pochybením súdu skutočnosť, že súd procesnou stranou navrhované dôkazy neakceptuje, resp. nevykoná v tomto smere dokazovanie.

25.1. Dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorého súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci. O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhoduje výlučne súd, a nie strany sporu (§ 185 ods. 1 CSP). Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci súdu korigovať návrhy strán na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania, a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné) alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999, R 6/2000). Procesné oprávnenie navrhovať dôkazy žalovaný v danom spore aj využil, nebolo mu odňaté. Procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil.

25.2. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porovnaj Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu.

25.3. Z ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu vyplýva, že zásah do základného práva na súdnu ochranu, či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

25.4. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre prijatie záveru, že súdy nižších inštalácií svojím postupom, keď nevykonali žalovaným navrhované dôkazy výsluchom svedka P. O., dodatočným výsluchom žalobcu a žalovaného, obhliadky priestorov (viď č. 1. 457 zápisnica o pojednávaní z 10. decembra 2021), zaťažili konanie procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V súvislosti s uvedeným záverom dovolací súd najskôr konštatuje, že tak súd prvej inštalácie, ako aj odvolací súd z hľadiska odôvodňovania svojich rozhodnutí riadne splnili svoju povinnosť „uviesť, prečo

nevykonali ďalšie navrhnuté dôkazy“.

25.4.1. Súd prvej inštancie v bode 42. odôvodnenia rozsudku uviedol: „(...), že nepripustil vykonanie týchto navrhnutých dôkazov, nakoľko mal za dostatočne vypočutého tak žalobcu, ako aj žalovaného. A pokiaľ ide o navrhnutého svedka, aby bol vypočutý za účelom zistenia, ako boli užívané predmetné nebytové priestory, a tiež vykonanie obhliadky za týmto účelom, súd k vykonaniu týchto dôkazov nepristúpil, nakoľko predmetom tohto konania, nie je to, ako bol užívaný predmetný nebytový priestor. A doterajšie vykonané dokazovanie je dostatočným podkladom pre rozhodnutie vo veci. Ohľadne ďalšieho odročenia pojednávania, za účelom, aby bol ešte zo strany žalovaného predložený znalecký posudok, súd poukazuje na to, že platí zásada sudcovskej koncentrácie konania podľa § 153, kedy sú strany povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Podľa ods. 2, na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadať, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu. Súd poukazuje na to, že právny zástupca žalovaného dňa 18. 06. 2021 žiadal o odročenie pojednávania, za účelom, aby mu bolo umožnené predložiť ešte súdu dôkazy, ktoré však k 10. 12. 2021 súdu nepredložil a mal dosť času predložiť prípadne aj znalecký posudok, na predloženie ktorého žiadal ďalšie odročenie pojednávania. Súd vzhľadom na sudcovskú koncentráciu konania, nepristúpil k vykonaniu takéhoto dôkazu, a to aj zo zistenia, že právny zástupca žalovaného až 03. 12. 2021 zadal objednávku znalci Ing. Jozefovi Kondisovi k vypracovaniu znaleckého posudku.“

25.4.2. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie nevykonal dôkazy navrhnuté žalovaným (body 26., 27., 28. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu) a v súvislosti s námietkou žalovaného o nevykonaní výsluchu znalca Ing. Weissu, ktorý vyhotovil znalecký posudok predložený v konaní žalobcom, keď podľa žalovaného znalec nemal pri vypracovaní znaleckého posudku dostačujúce informácie o technickom stave predmetných priestorov, ich vybavení a zariadení a vyhotovil znalecký posudok bez toho, aby predmetné priestory videl, odvolací súd dodal: „že napriek uplatneniu takejto odvolacej námietky, odvolateľ nevytkol žiadne konkrétne chyby, či nedostatky predloženého znaleckého posudku, a preto sa nejaví ani nevykonanie tohto dôkazu za také, ktorým by došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. e) CSP, pretože nie je zrejmé, aké nesprávnosti znaleckého posudku ním mali byť vlastne odstránené.“ Aj v súvislosti s neposkytnutím žalovanému dodatočnej lehoty na predloženie súkromného znaleckého posudku zo strany súdu prvej inštancie dôvodiť sudcovskou koncentráciou konania, odvolací súd mal za to, že okresný súd postupoval správne a tiež dodal: „že predložený znalecký posudok č. 9/2022 znalca Ing. Kondisa vyhotovený vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty nájmu nebytového priestoru o výmere 275 m² v prevádzkovej budove v Z., súp. č. XXX na parcele KN č. 1020/1, kat. úz. Z. je pre posúdenie veci bez právneho významu.“

25.4.3. Dovolací súd nepovažuje uvedené odôvodnenie nevykonania navrhovaných dôkazov zo strany žalovaného konajúcim súdom za nedostatočné a racionálne neuvážené bez zreteľa na priebeh konania a stav dokazovania.

25.4.4. Dovolací súd tiež poznamenáva, že obsah spisu neosvedčuje, že by v súvislosti s dokazovaním malo byť zasiahnuté do práva žalovaného na spravodlivý proces, a to tým, že mu bolo zo strany súdu prvej inštancie znemožnené predloženie súkromného znaleckého posudku z dôvodu nevyhovenia jeho žiadosti o odročenie pojednávania, čím malo dôjsť k porušeniu princípu rovnosti zbraní. Žalovanému bola vytvorená možnosť navrhovať dôkazy vrátane predloženia znaleckého posudku aj tým, že na jeho žiadosť pojednávanie dňa 18. júna 2021 bolo odročené na deň 10. decembra 2021 za účelom predloženia ďalších dôkazov, žalovaný však ostal nečinný a znalecký posudok nepredložil včas do termínu pojednávania nariadeného na deň 10. decembra 2021, nemôže byť potom nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, keď s ohľadom na zásadu sudcovskej koncentrácie konania a v záujmezamedzenia prietahom v konaní ďalšie odročenie pojednávania na žiadosť žalovaného (rovnako za účelom ako bolo odročené pojednávanie 18. júna 2021) neumožnil, ako to správne konštatoval aj odvolací súd. Nemohlo

tak dôjsť ani k porušeniu princípu rovnosti zbraní, nakoľko strany sporu mali rovnakú šancu predložiť návrhy na dokazovanie vrátane vlastných znaleckých posudkov, pokiaľ žalovaný do termínu pojednávania (10. decembra 2021) tak neurobil, aj keď mal dostatok času od 18. júna 2021, nemôže byť táto skutočnosť vyhodnotená na jeho prospech a už vôbec nie v tom smere, že došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní. Aj k námietke žalovaného ohľadom nevykonania výsluchu znalca Ing. Weissa a tým nesprávneho postupu súdu prvej inštancie (aj odvolacieho súdu) dovolací súd dodáva, že nemôže byť nesprávny taký postup súdov, keď strana sporu (žalovaný) potrebu výsluchu znalca neozrejmi označením konkrétnych nedostatkov znaleckého posudku, a tak neodôvodní účelnosť výsluchu znalca, pretože výsluch znalca, rovnako ako akýkoľvek iný dôkaz, sa nevykonáva automaticky a len preto, že to strana sporu navrhuje, či považuje za potrebné, ale v prípade výsluchu znalca, ak je to účelné, potom má súd možnosť (nie povinnosť) znalca vyslychnúť o skutočnostiach uvádzaných v znaleckom posudku (§ 208 ods. 3 CSP). Postupom okresného (aj odvolacieho) súdu v súlade s o zákonom nemohlo byť zasiahnuté do práva žalovaného na spravodlivý proces.

26. Žalovaný v súvislosti s vadou § 420 písm. f) CSP tiež namietal arbitrárnosť (svojvoľnosť) záverov odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena žalovaným, a to najmä pre svoju vnútornú rozpornosť a nelogickosť. K čomu dovolací súd poznamenáva, že dôkazné bremeno predstavuje súhrn pravidiel umožňujúcich súdu rozhodnúť vo veci, je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním a prejavuje sa vo výsledku sporu. Neunesenie dôkazného bremena v sebe obsahuje procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že v konaní neboli preukázané jej tvrdenia, a že z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté v spore v jej neprospech. Podstatou inštitútov bremena tvrdenia a dôkazného bremena procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale o tom, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci je, plne v súlade s podstatou civilného procesu, vecou posúdenia konajúceho súdu a nie strany konania. Nie každý dôkaz je spôsobilý zmeniť úvahy súdu smerom k posúdeniu sporu a do dôkaznej núdze sa môže procesná strana dostať, aj keď navrhne viacero dôkazov, ktoré ale nie sú relevantné pre rozhodnutie veci.

26.1. Procesná aktivita strán sporu v zmysle čl. 8 CSP a § 149 CSP a ich zodpovednosť za neunesenie dôkazného bremena v kontradiktórnom sporovom konaní leží výlučne na stranách sporu. Povinnosť strany sporu preukázať vlastné tvrdenia, z ktorých odvodzuje svoje právo, nemôže byť prenášaná na protistranu, pretože by to bolo v rozpore so základnými princípmi kontradiktórneho procesu, ako aj s princípom zodpovednosti za unesenie dôkazného bremena a princípom formálnej pravdy uplatňovanej v sporovom konaní.

26.2. V prejednávanej spore sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplata sumy 36.515 eur titulom peňažnej náhrady za obdobie od 15. marca 2016 do 31. decembra 2018 ako podielového spoluvlastníka vylúčeného z užívania spoločnej veci (žalobca) druhým spoluvlastníkom (žalovaný) užívajúcim vec aj v rozsahu spoluvlastníckeho podielu žalobcu. Žalobca dôvodil, že spolu so žalovaným sú podielovými spoluvlastníkmi (každý so spoluvlastníckym podielom vo výške 1/2 k celku) stavby X. podľa LV č. XXXX v kat. úz. Z. (ďalej len „stavba“), ktorá stavba je fakticky rozdelená na samostatné nebytové priestory s vlastnými externými vstupmi, ktoré boli určené podľa dohody spoluvlastníkov na prenájom nájomcom prostredníctvom spoločného uzatvárania nájomných zmlúv s nájomcami s tým, že výnosy z prenájmu si spoluvlastníci delili rovným dielom. Jedným z týchto nebytových priestorov stavby bol aj samostatný nebytový priestor na jej prvom poschodí o výmere 290 m² (plus výmera príslušených priestorov), ktorý bol na základe uzatvorených zmlúv o nájme nebytových priestorov prenajatý v r. 2008 nájomcovi A. za účelom prevádzkovania kaviarne a reštaurácie za dohodnuté nájomné 1.659,70 eur (50.000 Sk) mesačne, v rovnakej výške nájomného v r. 2009 nájomcovi C. s tým, že od r. 2010 začal tieto priestory bez súhlasu a dohody so žalobcom užívať výlučne a osobne žalovaný na vlastné prevádzkovanie diskotéky a baru, teda predmetný nebytový priestor užíval nad rámec zodpovedajúci svojmu spoluvlastníckemu podielu a žalobcovi neposkytol za jeho užívanie žiadnu náhradu.

26.2.1. Žalovaný nepopieral podielové spoluvlastníctvo spolu so žalobcom v podiele 1/2 stavby o celkovej výmere 3.638 m², tiež nepopieral, že on a žalobca časť stavby dlhodobo spoločne užívajú tak, že viaceré priestory stavby spoločne prenajímajú tretím osobám zmluvami o nájme, ani to, že priestory

na prvom poschodí stavby užíval tak, ako to uviedol žalobca, avšak len o výmere 370,20 m² (nie 381 m²). Tvrdil, že žalobcovi nič nebráni a ani nebránilo v minulosti, aby aj on sám užíval zvyšnú, nikým neužívanú časť stavby v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, resp. svoju obranu založil aj na tom, že bolo objektívne možné súčasné užívanie jedného priestoru oboma podielovými spoluvlastníkmi, či primárne tvrdil, že nedochádza k užívaniu nad rámec spoluvlastníckeho podielu žalobcu, resp. ako podielový spoluvlastník neužíva predmet podielového spoluvlastníctva nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, vo vzťahu ku ktorým tvrdeniam, ktoré zakladali z hľadiska hmotného práva obranu k uplatnenému žalobnému nároku, žalovaného zaťažovalo dôkazné bremeno.

26.2.2. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcom tvrdené skutočnosti považoval za preukázané, a preto žalobe vyhovel. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalovaný skutočne sám užíval nebytové priestory za účelom prevádzkovania diskotéky a baru aj v období od 15. marca 2016 do 31. decembra 2018, pričom výmera takto užívaných priestorov podľa súhlasného vyhlásenia oboch strán sporu bola 370,20 m². Pri ustálení výšky tejto primeranej finančnej náhrady vychádzal zo znaleckého posudku č. 32/2021 znalca Ing. Zdenka Weissa z 9. novembra 2021, ktorý určil všeobecnú hodnotu nájmu predmetného nebytového priestoru (bližšie pozri odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie). S vyššie uvedeným záverom sa stotožnil aj odvolací súd a rozsudok súdu prvej inštancie v časti uloženej povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 36.079,69 eur spolu s príslušenstvom potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi napadnutého rozsudku okresného súdu v celom rozsahu a odkazujúc na ne (§ 387 ods. 2 CSP), pretože ich považoval za správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce. V časti žaloby o zaplatenie 435,31 eur pripustil späťvzatie žaloby a konanie zastavil. Odvolací súd akcentoval dostatočne a presvedčivo objasnený skutkový a právny základ rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý správne v zmysle § 137 ods. 1 a § 139 ods. 1, 2 OZ posúdil nárok žalobcu ako nárok podielového spoluvlastníka vylúčeného z užívania vymedzenej časti spoločnej veci/priestorov disco baru v X. uplatnený proti druhému podielovému spoluvlastníkovi užívajúcemu túto časť spoločnej veci nad rozsah jeho spoluvlastníckeho podielu, vychádzajúc pritom z preukázanej dohody podielových spoluvlastníkov o hospodárení so spoločnou vecou.

26.2.3. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku (v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie) okrem iného na odvoláciu námietku žalovaného dodal, že súd prvej inštancie dôvodil aj znemožnením užívania priestorov na iné účely ako prevádzkovanie diskotéky vzhľadom na usporiadanie dotknutých priestorov. Aj ak odvolateľ tieto závery súdu označuje za svojvoľné a nezakladajúce sa na žiadnych dôkazoch, samotný odvolateľ netvrdí, neoznačuje dôkazy a nepreukazuje opak, akým spôsobom by predmetné, ním výlučne užívané priestory diskotéky/Disco Baru mohol súčasne užívať žalobca, čím by malo, resp. mohlo byť vylúčené výlučné užívanie priestorov žalovaným, resp. žalobcom tvrdené nadužívanie spoločných priestorov. (bod 23. rozsudku odvolacieho súdu, bližšie pozri aj bod 51. a 52. rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorých súd prvej inštancie vo väzbe na žalovaným formulované námietky okrem iného uviedol: Nie je preto pre ustálenie výšky peňažnej náhrady za užívanie nebytových priestorov podstatné to, že diskotéky sa uskutočňovali iba piatky a soboty od 18.00 hod. do 4.00 hod. rána, keďže tieto priestory boli na tento účel usporiadané a nemohli byť využívané v priebehu zvyšku týždňa alebo ostatných hodín v týždni na iný účel, tak ako to tvrdí žalovaný. To je aj dôvod, prečo je neopodstatnená aj ďalšia námietka žalovaného, a to jeho tvrdenie o tom, že žalobca predsa mohol predmetné nebytové priestory užívať v iné dni, resp. v inom časovom rozpätí. Totiž už samotné umiestnenie prevádzky disco baru do predmetných nebytových priestorov vylučuje použitie týchto nebytových priestorov v iných dňoch na daný účel. Tiež akcentoval: (...) nárok žalobcu v tomto konaní je odvodený práve od § 137 ods. 1 OZ ako nárok na peňažnú náhradu za to, že bol vylúčený z užívania predmetného nebytového priestoru, v ktorom žalobca prevádzkoval disco bar, a za ktorý mu neposkytol doposiaľ peňažnú náhradu aj za užívanie podielu žalobcu v jednej polovici. Samotná podstata podielového spoluvlastníctva, ako bolo uvedené vyššie, je založená na ideálnom podiele, nie na tom, že každý zo spoluvlastníkov by si mohol užívať akúkoľvek časť spoločnej veci podľa výmery zodpovedajúcej jeho podielu.).

26.2.3.1. Z uvedeného je tak podľa názoru dovolacieho súdu dostatočne zrejmé, že odvolací súd

nadviazal na súdom prvej inštancie vykonané dokazovanie postačujúce pre náležité zistenie skutkového stavu a z neho vyplývajúce správne skutkové zistenia, ktoré odvolateľ (dovolateľ) odvolaním nespochybnil a spochybníť nemohol ani izolovanou námietkou, na ktorú odvolací súd aj logicky, dostatočne a v jednote s rozhodnutím súdu prvej inštancie reagoval. V tejto súvislosti neobstojí námietka žalovaného o údajnom prenesení dôkazného bremena o neexistencii určitých skutočností na žalovaného, keď sa jedná len o účelové a nepodložené tvrdenie, nereflektujúce tzv. delenie dôkazného bremena, podľa ktorého každú procesnú stranu ťaží dôkazné bremeno ohľadne skutkových okolností, ktoré tvrdí a na ktorých zakladá svoju argumentáciu, a z ktorej vyvodzuje pre seba prospešné následky. Preto pokiaľ žalovaný svoju obranu založil aj na tom, že bolo objektívne možné súčasné užívanie jedného priestoru (disco baru) oboma podielovými spoluvlastníkmi, bolo jeho povinnosťou tvrdiť skutočnosti na preukázanie takejto možnosti a tieto aj preukázať.

26.2.4. Nedôvodnou je tak dovolacia námietka žalovaného o arbitrárnosti (svojvoľnosti) záverov odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena žalovaným, ktorú bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, ktoré prevzal aj odvolací súd a navyše dodal vo väzbe na odvoláciu námietku a pre umocnenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Podľa názoru dovolacieho súdu pri hodnotení dôkazov nemožno odvolaciemu súdu vyčítať pochybenie vrátane svojvoľnosti, a preto ani nemožno polemizovať s jeho závermi, ktoré v dovolaní žalovaný namietať, osobitne za situácie, keď odvolací súd sa stotožnil so skutkovými, aj právnymi závermi súdu prvej inštancie a vo väzbe na odvolacie námietky žalovaného dodal argumentáciu navyše, ide o neopodstatnenú námietku zaťaženia konania vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP.

26.2.5. Navyše dovolací súd poznamenáva, že pokiaľ argumentácia a úvahy dovolateľa smerujú k „reálnemu“ využívaniu konkrétnych častí nehnuteľnosti v spoluvlastníctve jedným alebo druhým spoluvlastníkom, dovolací súd poukazuje na odbornú spisbu, v zmysle ktorej je potrebné zdôrazniť, že spoluvlastnícky podiel nepredstavuje určitú konkrétnu časť spoločnej veci (napr. určitú konkrétnu, presne vymedzenú časť pozemku), resp. vlastnícke právo spoluvlastníka sa nevzťahuje len na určitú konkrétnu časť spoločnej veci, ani neoprávňuje spoluvlastníka užívať len určitú reálnu časť veci; to všetko platí i v prípade, že určitá časť spoločnej veci svojou veľkosťou zodpovedá výške jeho spoluvlastníckeho podielu. Počas trvania spoluvlastníctva preto nie je známe, ktorému spoluvlastníkovi patrí tá-ktorá časť spoločnej veci. Z rovnakého dôvodu spoluvlastník nemôže previesť na iného reálnu časť spoločnej veci (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedláčko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 137, 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1065).

26.2.6. Uvedené reflektuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/51/2009, v ktorom sa okrem iného uvádza, že každá vec (teda aj nehnuteľnosť) môže patriť jedinému vlastníkovi, alebo môže byť v podielovom spoluvlastníctve viacerých osôb (§ 136 OZ). Podstata podielového spoluvlastníctva spočíva v tom, že každý zo spoluvlastníkov sa podieľa na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva v rozsahu, aký zodpovedá veľkosti jeho spoluvlastníckeho podielu (§ 137 ods. 1 OZ); výška spoluvlastníckeho podielu, pretože ide o právny vzťah len „ideálny“ nevyjadruje konkrétnu reálnu časť veci, ale mieru, ktorou sa jednotliví spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci.

26.2.7. Vzhľadom na uvedené a „ideálny charakter“ spoluvlastníckych podielov sa javí argumentácia dovolateľa, že žalobca predsa mohol predmetné nebytové priestory užívať v iné dni, resp. v inom časovom rozpätí, resp. využívať ostatné časti spoločnej nehnuteľnosti, prípadne úvahy o možnosti/vhodnosti samostatne užívať oddelenú časť nehnuteľnosti, ako nie zásadná, majúca význam pre výsledok rozhodnutia v danom spore.

27. Napokon dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie

nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil, resp. ani dovolacie námietky žalovaného neboli takého charakteru, aby mohli byť hodnotené ako závažný deficit v dokazovaní, či v procesnom postupe súdov nižšej inštancie.

28. Dovolací súd ešte dodáva, že v prípade, ak súd nevykoná určitý, stranou sporu navrhnutý dôkaz, uvedený stav môže potom navodzovať možnú existenciu tzv. opomenutého dôkazu. Podľa doktríny opomenutých dôkazov je opomenutým predovšetkým taký dôkaz, ktorého vykonanie má pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, avšak vo veci konajúci súd jeho vykonanie bez adekvátneho odôvodnenia nezrealizuje, prípadne jeho vykonanie opomenie bez akéhokoľvek odôvodnenia.

28.1. V predmetnom spore však takýto stav nenastal (k tomu pozri aj bod 25.4. tohto rozhodnutia) aj preto, že okresný a krajský súd v odôvodnení rozsudkov v dostatočnom rozsahu zdôvodnili svoje východiská i procesný postup pri rozhodovaní o žalobe žalobcu (body 26., 27., 28. odôvodnenia rozsudku krajského súdu a bod 42. odôvodnenia rozsudku okresného súdu), zo záverov oboch súdov nižších inštancií dovolací súd nezistil porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a prijaté skutkové závery nevykazujú známky svojvoľnosti, nelogických úsudkov a rozpornosti, či zrejmeho omylu. Námietky žalovaného v tomto smere preto dovolací súd považoval z hľadiska prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP za neopodstatnené.

29. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Dovolací súd v tejto súvislosti akcentuje podstatu sporového konania, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Podľa názoru dovolacieho súdu námietka dovolateľa predstavuje jeho prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a vykonaným dokazovaním vôbec a prijatými skutkovými závermi, keď sa dovolateľ bez ďalšieho nestotožňuje hlavne s právnym záverom súdov nižšej inštancie, že žalobca ako podielový spoluvlastník má nárok na peňažnú náhradu voči žalovanému ako druhému spoluvlastníkovi užívajúcemu časť spoločnej veci nad rozsah jeho spoluvlastníckeho podielu, ktorý právny záver nepredstavuje zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

30. Dovolací súd tiež poukazuje na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, podľa ktorej je ustálený názor, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k

záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

31. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalovanému uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu vrátane rozsudkov súdov nižšej inštancie nevyplýva, preto dovolanie žalovaného v tejto časti ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

32. Dovolateľ ďalej v rámci porušenia jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP namietal nepreskúmateľnosť a prekvapivosť rozsudku odvolacieho súdu, k čomu dovolací súd uvádza, že z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán, resp. (v prípade odvolacieho súdu) podstatnou odvolacou argumentáciou, (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Podstatným je pritom taký argument, ktorý sám osebe alebo v spojení s ostatnými argumentmi odvolateľa je spôsobilý priniesť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019), alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie.

32.1. Z judikatúry EŠLP, aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Súdny musí v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, zaoberať sa najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, pričom nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. García Ruiz v. Španielsko, Vetroenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

32.2. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súdom by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

32.3. Najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý

proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

32.4. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

33. K dovolacej námietke týkajúcej sa nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, a teda jeho nedostatočného odôvodnenia, či prekvapivosti, dovolací súd vo väzbe na body 32. až 32.4. tohto rozhodnutia môže len konštatovať, že takú vadu rozhodnutia odvolacieho súdu nezistil aj so zreteľom na obsah spisu, ktorý nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

34. Ak dovolateľ tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo pre neho nepreskúmateľné a prekvapivé z dôvodu, že odvolací súd mal svoje rozhodnutie založiť na závere o existencii dohody spoluvlastníkov o užívaní spoločnej veci, ktorý z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplyval, dovolací súd uvádza, že podľa jeho názoru práve naopak z rozsudkov súdov nižšej inštancie záver o existencii dohody spoluvlastníkov o užívaní spoločnej veci je evidentný. Odvolací súd nezaložil v podstatnom svoje rozhodnutie na iných skutkových zisteniach nevyplyvajúcich z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie, ani na aplikácii ustanovenia právneho predpisu, ktoré v konaní pred súdom prvej inštancie nebolo použité, čo je typické pre prekvapivé rozhodnutie.

34.1. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že súd prvej inštancie v rámci právneho posúdenia veci v zmysle § 123, § 136 ods. 1, § 137 ods. 1 a 2, § 139 ods. 1, 2 a 3 OZ sa zaoberal aj spôsobom užívania spoločnej veci v podielovom spoluvlastníctve a konštatoval, „že v prípade, že sa spoluvlastníci o spôsobe užívania spoločnej veci, prípadne o jej náhrade, nedohodnú, ide o nárok, ktorý vyplýva z ustanovenia § 137 ods. 1 OZ v spojení s § 123 OZ. Právo užívať vec, ktorá patrí vlastníkov podľa § 130 ods. 1 OZ, prislúcha pri podielovom spoluvlastníctve všetkým spoluvlastníkom spoločne a mierou oprávnení každého z nich, je jeho spoluvlastnícky podiel podľa § 137 ods. 1 OZ. V prvom rade je vecou spoluvlastníkov, aby sa o tom, ako budú spoločnú vec užívať sami dohodli. V zmysle citovaného zákonného ustanovenia, treba vychádzať pri úprave spoločného užívania spoločnej veci z toho, že buď budú spoluvlastníci užívať vec tak, že jednotliví spoluvlastníci budú užívať určité im vydelené časti spoločnej veci, alebo jeden zo spoluvlastníkov bude užívať celú vec, a ostatní dostanú náhradu - peňažnú, alebo všetci spoluvlastníci budú vec užívať striedavo, v určitých časových obdobiach. Uvedené záleží na povahe veci a tiež na osobných pomeroch účastníkov. Dohoda spoluvlastníkov o užívaní spoločnej veci nevyžaduje písomnú formu, ani ak ide o nehnuteľnú vec. Môže byť uzavretá aj len ústne. Ak bola uzavretá na neurčitý čas, viaže účastníkov do tých čias, kým nedôjde ku zmene pomerov. ... Bude tomu tak vtedy, ak je takéto užívanie veci podľa všetkých okolností zjavne výrazom

uváženej vôle a vzájomnou dohodou upraviť užívanie vecí, a nielen dlhodobým faktickým stavom, ktorý poprípadne porušuje práva niektorého spoluvlastníka. (...)“ (pozri bod 49. rozsudku súdu prvej inštancie). Súd prvej inštancie tiež konštatoval, „že žalobca a žalovaný prenajímali v rámci budovy rôzne nebytové priestory za účelom prevádzkovania, či už služieb, kancelárií alebo reštauračnej kaviarenskej činnosti a prenajímali ich vždy ako samostatný predmet nájmu, vyplýva a je preukázané z predložených nájomných zmlúv“ (pozri bod 50. rozsudku súdu prvej inštancie) a uzavrel, „že predmetom tohto konania je nárok žalobcu vyplývajúci mu z toho, že je podielovým spoluvlastníkom v jednej polovici a bol vylúčený z užívania nebytového priestoru, ktorý sa ako nebytový priestor prenajímал dlhé roky iným nájomcom, a to zo strany žalobcu a žalovaného, ako prenajímateľov a teda dlhodobo bol predmetom nájomných vzťahov, ako samostatný predmet uvedených nájomných zmlúv. To svedčí o tom, že predmetný nebytový priestor bez ohľadu na to, či bol alebo nebol zapísaný v katastri nehnuteľností. Keď od roku 2010 a v nasledujúcich rokoch, teda aj vrátane rokov 2015, 2016, 2017 a 2018 užíval predmetný nebytový priestor výlučne žalovaný pre účely prevádzkovania disco baru bez toho, aby existovala dohoda medzi žalobcom a žalovaným o tom, že môže tento nebytový priestor takto užívať výlučne sám, vznikol žalobcovi v zmysle § 137 ods. 1, 2 OZ nárok na peňažnú náhradu za to, že žalovaný takto užíval aj jeho spoluvlastnícky podiel v 1/2. Podstatná pre toto konanie je skutočnosť, že žalobca stratil možnosť predmetný nebytový priestor užívať, a to v dôsledku toho, že žalovaný ho užíval výlučne sám. (...)“ (pozri bod 52. rozsudku súdu prvej inštancie).

Z uvedeného, ako aj z celkového odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie a jeho skutkových a právnych záverov je evidentné, že súd prvej inštancie vychádzal vo svojom rozhodnutí primárne z existencie dlhodobo zaužívaného, a tak dohodnutého spôsobu užívania predmetnej stavbyprostredníctvom spoločného prenájmu jednotlivých nebytových priestorov tretím osobám, čo vo svojej podstate (tak ako správne poznamenáva žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu) je konkludentnou dohodou podielových spoluvlastníkov o užívaní spoločnej veci, i keď to takto súd prvej inštancie výslovne nepomenoval, ale konštatoval Dohoda o užívaní spoločnej veci môže byť nepochybne uzavretá aj mlčky, a treba vždy zvážiť aj to, či už v samom dlhodobom užívaní veci určitým spôsobom treba a možno vidieť takúto dohodu (pozri bod 49. vyššie rozsudku súdu prvej inštancie).

34.2. Odvolací súd vec právne posúdil v zhode s vyššie uvádzaným záverom okresného súdu, že žalobca ako podielový spoluvlastník bol vylúčený z užívania vymedzenej časti spoločnej veci/priestorov disco baru v X., preto voči žalovanému ako druhému podielovému spoluvlastníkovi užívajúcemu túto časť spoločnej veci nad rozsah jeho spoluvlastníckeho podielu má nárok v zmysle § 137 ods. 1 a § 139 ods. 1, 2 OZ na peňažnú náhradu, vychádzajúc pritom z preukázanej dohody podielových spoluvlastníkov o hospodárení so spoločnou vecou. Mal za opodstatnené závery súdu prvej inštancie, že uzavretie takej dohody medzi sporovými stranami ako podielovými spoluvlastníkmi bolo dostatočne preukázané a vyplýva z predložených nájomných zmlúv, ktoré žalobca a žalovaný spoločne ako prenajímateľa uzatvárali s tretími osobami. Odvolací súd oproti rozsudku súdu prvej inštancie navyše dodal, že obrana žalovaného, že žalobca mohol užívať iné voľné priestory/časti v spoločnej nehnuteľnosti, vzhľadom na preukázaný dohodnutý spôsob užívania spoločnej nehnuteľnosti, je irelevantná, resp. nepostačujúca na iný záver než ten, že žalovaný v rozpore s dohodou (resp. bez dohody) užíval predmetné priestory Disco Baru ako konkrétnu časť spoločnej stavby určenú na spoločné prenajímanie spoluvlastníkmi, nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu.“ (pozri bod 22. rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd akcentoval ako podstatnú dohodu spoluvlastníkov o spoločnom užívaní (aj) predmetných dotknutých priestorov formou ich spoločného prenajímania, ktorú bez toho, aby sa strany sporu/podieloví spoluvlastníci dohodli na jej ukončení, žalovaný porušil a začal užívať predmetný dotknutý priestor výlučne sám a osobne (pozri bod 25. rozsudku odvolacieho súdu).

34.3. Podľa názoru dovolacieho súdu v danom prípade nejde o prekvapivé rozhodnutie podľa tvrdenia dovolateľa. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa pod „prekvapivým rozhodnutím“ rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch, než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj sp. zn. 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z

pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietať ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj sp. zn. 5Cdo/46/2011).

34.4. V danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nevyzníeva ani nepreskúmateľne a prekvapujúco, ani nečakane, keď súdy oboch inšancií založili svoje rozhodnutia na rovnakých skutkových záveroch pri aplikácii rovnakých právnych noriem. Dovolateľ okrem vyššie uvádzaného pri námietke prekvapivosti rozhodnutia ani ďalej neuviedol, aké konkrétne nové právne ustanovenia odvolací súd použil (v zmysle § 382 CSP), na ktoré prípadne nemal možnosť dovolateľ reagovať, resp. ktoré sa javili ako prekvapivé. Argumenty, ktoré súdy nižšej inštancie uviedli vo svojich rozhodnutiach podporovali jeden a ten istý skutkový a právny záver, a preto nejde o tzv. prekvapivé rozhodnutie ako sa mylne dovolateľ domnieva.

34.5. Nedošlo tak k naplneniu prekvapivého rozhodnutia odvolacieho súdu tak, ako ho vymedzil aj ústavný súd v náleze z 1. apríla 2020 sp. zn. III. ÚS 52/2019, podľa ktorého „zo základného pojmu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva aj zákaz tzv. prekvapivých rozhodnutí. O prekvapivé rozhodnutie ide aj v prípade, ak inštančne nadriadený (spravidla odvolací) súd úplne alebo podstatne zmení právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní sa účastníkom vyjadriť k tejto zmene. Typicky pôjde o zmenu právnej kvalifikácie relevantných skutkových zistení alebo rozhodujúcich skutkových okolností, a to za situácie, keď počas konania predchádzajúceho takejto zmene nemali strany pochybnosť i inej, dovtedy zvažovanej kvalifikácie (vychádzajúc z priamej informácie súdu alebo z iných podstatných skutočností). Prekvapivosť rozhodnutia môže spočívať v aplikácii právnej normy, ktorá dosiaľ v konaní nebola použitá sporovými stranami ani súdom, alebo k zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť. Posúdenie, či v danom prípade ide o prekvapivé rozhodnutie, bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností. Iba odlišná interpretácia totožného zákonného ustanovenia aplikovaného na zhodný skutkový stav nemôže spôsobiť prekvapivosť súdneho rozhodnutia.“

35. Pre úplnosť k namietanej vade dokazovania, prekvapivosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd pripomína už dávnejšiu judikatúru najvyššieho súdu (R 56/2012), ktorá zastávala názor, že potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré argumentačne dopĺňa dôvody uvedené už súdom prvého stupňa (nad ich rámec uvádza ešte aj ďalšie, z pohľadu prvoinštančného konania nové dôvody), nie je prekvapivé a takýto postup odvolacieho súdu neodníma účastníkovi možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f) OSP). Dovolací súd zároveň dodáva, že tieto závery síce boli vyslovené v judikatúre za právneho stavu účinného do 30. júna 2016, zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania podľa CSP, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu uvedených názorov nedotkli, preto ich treba považovať aj naďalej za aktuálne. Preto ak odvolací súd nad rámec rozsudku súdu prvej inštancie niečo podporne dodá, doplní pre zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie, neznamená to, že založil svoje rozhodnutie na iných, nových skutkových a právnych dôvodoch ako súd prvej inštancie, a takýmto nesprávnym postupom by malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces a znemožneniu práva procesnej strany, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia (pozri aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/228/2019).

36. K vade nepreskúmateľnosti dovolací súd ešte odkazuje na odôvodnenie rozhodnutí obidvoch súdov nižšej inštancie, chápaných v ich organickej jednote v potvrdzujúcej časti ako celok (I. ÚS 259/2018), vzájomnom súlade a nadväznosti, z ktorých je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu.

36.1. Odvolací súd v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, obsah odvolania žalovaného a tiež

písomného vyjadrenia žalobcu k tomuto odvolaniu, repliku a dupliku strán sporu, i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnil aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalovaného, na ktoré dáva jasné a zrozumiteľné odpovede. Odôvodnenie zodpovedá aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, obsahuje podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán, odvolací súd v ňom podrobne uvádza skutkové zistenia, z ktorých pri rozhodnutí vychádzal a tiež právne posúdenie veci, ktoré použil s odkazom aj na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu (bod 18. rozsudku odvolacieho súdu), od ktorej sa odvolací súd neodklonil (§ 393 ods. 3 CSP). Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa odvolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu (body 8. až 36.) v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie (body 43. až 55.) v kompletizujúcej jednote, má všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP. Z hľadiska formálnej štruktúry obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené alebo vnútorne nekoherentné, či protichodné a arbitrárne (svojvoľné), ani nedáva podklad pre záver, že odvolací súd nezohľadnil podstatnú odvolaciu argumentáciu odvolateľa (dovolateľa).

36.2. Dovolací súd nezistil, že by v danom spore odvolací súd vybočil z medzí ustanovenia § 393 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrne ich zrozumiteľnosť, aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Žalovaný preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a prekvapivý, a tak zmätočný. V reakcii na dovolacie (rovnako ako odvolacie) argumenty žalovaného dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať samotný nesúhlas dovolateľa s dôvodmi rozsudku odvolacieho súdu, resp. že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad.

36.3. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo strany sporu na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

37. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnosti vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým oba súdy nižšej inštancie dospeli, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie sporu túto vadu zmätočnosti nezakladá (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), tento právny záver považuje i ústavný súd za akceptovateľný (I. ÚS 61/2019). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

38. Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd môže len konštatovať, že dovolanie žalovaného namietajúceho vadu podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcu v nepreskúmateľnosti a prekvapivosti rozsudku odvolacieho súdu je síce v tejto časti prípustné, ale nie je dôvodné, preto dovolací súd jeho dovolanie v tejto časti zamietol (§ 448 CSP).

39. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP ďalej namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý spočíval v nerozhodnutí o návrhu žalovaného na prerušenie konania, v rozhodnutí o späťvzátí žaloby v časti bez súhlasu žalovaného, tiež namietal postup súdu prvej inštancie

pri (ne)doručovaní písomností a (ne)posúdení žiadosti žalovaného o odročenie pojednávania.

39.1. K vyššie uvedeným námietkam odvolací súd všeobecne uviedol: „o naplnenie odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) CSP pôjde vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu, ktorým dochádza k znemožneniu realizácie práv strany sporu, dosiahne takú intenzitu, ktorá umožní dôvodný záver o tom, že celé konanie sa javí ako nespravodlivé. Obsah práva na spravodlivý proces je pomerne široký, možno sem zaradiť o. i. napr. právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia ... Konkrétne pochybenie súdu musí byť hodnotené v kontexte celého konania. Preskúmaním obsahu spisu, rozhodnutia a konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, odvolací súd dospel k záveru, že procesným postupom súdu v danej veci nedošlo k dotknutiu, resp. porušeniu procesných práv žalovaného ako strany sporu v takej miere, že by tým bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces.“ (pozri bod 29. odôvodnenia rozsudku krajského súdu).

40. K námietke dovolateľa o nesprávnom procesnom postupe okresného súdu spočívajúcim v údajnom nedoručení listín žalovanému pred pojednávaním dňa 10. decembra 2021, resp. doručením množstva podaní a ich príloh v neprimeranom krátkom čase a tým jeho ne/možnosti oboznámiť sa s týmito listinami a kvalifikovane na ne reagovať, dovolací súd uvádza, že z obsahu dovolacej námietky vyplýva dňa 15. novembra 2021 doručenie žalobcom (prostredníctvom právneho zástupcu) žalovanému znaleckého posudku č. 32/2021 z 9. novembra 2021 vypracovaného Ing. Weissom, zároveň vyplýva, že 23. novembra 2021 doručil takto žalobca priamo žalovanému svoje podania z 24. júna 2021, 30. júna 2021, 2. júla 2021 a 15. novembra 2021, ktorú skutočnosť potvrdil právny zástupca žalobcu svojím podaním doručeným súdu prvej inštancie dňa 23. novembra 2021 (č. l. 408 spisu).

40.1. K námietke odvolateľa (teraz dovolateľa) sa odvolací súd vyjadril v bode 30. odôvodnenia svojho rozhodnutia: Pokiaľ žalovaný v tejto súvislosti namieta, že nemal dostatok času na prípravu na pojednávanie vzhľadom na doručenie mu podaní žalobcu včítane súkromného znaleckého posudku v čase krátko pred pojednávaním, argumentujúc súčasne tzv. covidovou situáciou a núdzovým stavom na Slovensku, ako aj práceneschopnosťou žalovaného, odvolací súd zastáva názor, že zákonná lehota na prípravu na pojednávanie v zmysle § 178 ods. 2 CSP v každom prípade zachovaná bola. Okrem toho, podľa § 157 ods. 1 CSP, súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravdli na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania. Je teda zákonnou povinnosťou súdu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa žalobca obrátil na súd so žiadosťou o rozhodnutie. Táto povinnosť vyplýva pre súd aj z čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa názoru dovolacieho súdu s uvedeným nedá sa nesúhlasiť, ani vyhodnotiť ako postup nesúladi s zákonom. Z obsahu spisu je zrejmé, že dovolateľ disponoval znaleckým posudkom najneskôr od 15. novembra 2021, to znamená 25 dní pred pojednávaním dňa 10. decembra 2021, podaniami žalobcu disponoval žalovaný najneskôr od 23. novembra 2021, to znamená 17 dní pred pojednávaním dňa 10. decembra 2021. Dovolací súd sa preto nemôže nestotožniť s odvolacím súdom, že lehota na prípravu na pojednávanie v zmysle § 178 ods. 2 CSP bola zachovaná a žalovaný mal dostatočný časový priestor na prípravu na pojednávanie. Predmetná námietka žalovaného je tak nedôvodná.

40.2. Pokiaľ dovolateľ namieta, že mu neboli súdom doručené listiny, čím podľa neho došlo k popretiu princípu rovnosti sporových strán v zmysle čl. 6 ods. 1 CSP, dovolací súd uvádza, že obsah princípu rovnosti sporových strán sa sústreďuje výlučne do zabezpečenia akejsi rovnakej štartovacej čiary pre obidve sporové strany, pričom funkčne a komplementárne sa tento princíp dopĺňa s princípom kontradiktórnosti (porovnaj čl. 9 CSP). K čomu dovolací súd ďalej upozorňuje, že ani podľa ústavného súdu princíp kontradiktórnosti nemá absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tohto princípu (nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 566/2020).

40.2.1. Najvyšší súd tiež opakovane uviedol, že iný pohľad na realizáciu práva účastníka oboznámiť sa s vyjadrením procesnej protistrany by mohol v praxi znamenať neustály (neprestajne sa opakujúci a nikdy

sa nekončiaci) proces vyjadrovania sa jedného účastníka konania k vyjadreniu druhého účastníka konania; takýto pohľad by mohol mať znaky prílišného právneho formalizmu (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/23/2017, 5Cdo/137/2019 a ďalšie).

40.2.2. Je na uvážení konajúceho súdu, či bude predostreté argumenty považovať za podstatné, a ako také ich predloží na konfrontáciu druhej strane. Konajúci súd musí popri rovnosti účastníkov konania (strán sporu) zaručiť aj plynulosť a rýchlosť konania, čo predpokladá selekciu len podstatných argumentov, ktoré bude súd predkladať na vyjadrenie protistrany. V posudzovanom prípade z obsahu súdneho spisu vyplýva, že dovolateľ sa mal možnosť oboznámiť s listinami od protistrany, pretože tieto mu u protistrany priamo doručila, a mal možnosť reagovať na ne, keď tieto mu boli známe pred pojednávaním (viď vyššie bod 40.1. tohto rozhodnutia).

40.2.3. Dovolateľ na pojednávaní dňa 10. decembra 2021 mohol využiť svoje právo reagovať na listiny od protistrany, čo aj urobil a toto právo využil, preto podľa názoru dovolacieho súdu je vhodné prijať záver, že k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces nedošlo, lebo procesný postup súdu prvej inštancie, hoc aj by bol nesprávny, nedosiahol v konkrétnom prípade intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Ne/doručenie listín od protistrany súdom, s poukazom na konkrétne okolnosti prípadu a princíp procesnej ekonomie, tak v konkrétnom prípade, nebolo spôsobilé privodiť žalovanému ujmu takej intenzity, že by zakladala porušenie jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

41. Žalovaný ďalej namietal, že súd prvej inštancie vykonal 10. decembra 2021 pojednávanie, na ktorom aj došlo k vyhláseniu rozsudku o vyhovení žaloby žalobcu (neskôr bol tento rozsudok potvrdený odvolacím súdom) v jeho neprítomnosti, hoci sa z tohto pojednávania riadne ospravedlnil a požiadal o jeho odročenie, pretože sa ho chcel zúčastniť, ale súd prvej inštancie svojím postupom mu uprel procesné práva a odvolací súd sa s týmto postupom súdu prvej inštancie stotožnil ako so správnym.

41.1. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

41.2. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

41.3. Podľa § 179 ods. 1 CSP pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona. Podľa § 183 ods. 1 CSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Pojednávanie môže byť na návrh strany odročené len vtedy, ak sa strana alebo jej zástupca z dôležitých dôvodov nemôže dostaviť na pojednávanie a zároveň od nich nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť.

41.4. Civilný sporový poriadok upravujúci postup súdu a strán sporu v civilnom sporovom konaní ústavou zaručené právo osobnej prítomnosti na súdnom konaní zabezpečuje tak, že ukladá súdu nariadiť na prejednanie veci samej pojednávanie (§ 177 ods. 1 CSP) s tým, že pojednávanie nie je potrebné nariaďovať (§ 177 ods. 2 CSP), ak ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 2.000 eur (písm. a) § 177 ods. 2 CSP), strany s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania súhlasia (písm. b) § 177 ods. 2 CSP), alebo to ustanovuje tento zákon (písm. c) § 177 ods. 2 CSP) a to tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. Ak súd nariadi pojednávanie, môže vec prejednať v neprítomnosti riadne predvolanej strany sporu a len vtedy, ak strana sporu nepožiadala z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania (§ 183 CSP).

41.5. Strana sporu alebo zástupca, ktorí žiadajú o odročenie pojednávania, musia tento dôvod súdu oznámiť tak, aby mohol posúdiť, či sú alebo nie sú naplnené zákonné dôvody na odročenie

pojednávania. Strana sporu alebo zástupca musia výslovne žiadať o odročenie pojednávania, pretože ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní bez žiadosti o odročenie termínu pojednávania nemožno považovať za žiadosť strany sporu, resp. jej zástupcu o odročenie termínu pojednávania (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/345/2012). V žiadosti je potrebné nielen tvrdiť, že existujú dôvody na odročenie pojednávania, ale je potrebné preukázať aj ich dôvodnosť (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/167/2010). Včasnosť oznámenia dôvodu na odročenie pojednávania súd vyhodnocuje pri rozhodovaní dôvodnosti návrhu na odročenie pojednávania.

41.6. Právna úprava civilného procesu podľa CSP odročenie pojednávania spája so sprísnenými podmienkami a výnimočnosťou odročovania, prostredníctvom reštriktívneho výkladu § 179 CSP. Ambíciou takejto úpravy je výrazne zredukovať aplikačné problémy súvisiace s dĺžkou súdnych konaní, a tým prispieť k naplneniu princípu procesnej ekonómie (pozri dôvodovú správu k § 184 CSP).

41.7. Pojednávanie sa môže odročiť výlučne len z dôležitých dôvodov (§ 183 ods. 1 veta prvá CSP); tieto dôvody sa v praxi môžu vyskytnúť na strane súdu, procesných strán, prípadne zástupcov procesných strán. Odročenie pojednávania podľa CSP je viazané nielen na existenciu dôležitého dôvodu u strany alebo jej zástupcu, ale (kumulatívne) aj na nemožnosť spravodlivo od nich žiadať, aby sa nechali zastúpiť. Ak je dôvodom odročenia nepriaznivý zdravotný stav strany, možno vždy spravodlivo žiadať, aby bola zastúpená na ďalšom nariadenom pojednávaní inou osobou (§ 183 ods. 1 a 2 CSP). Dôvod odročenia pojednávania je strana povinná súdu oznámiť bezodkladne (§ 183 ods. 3 CSP).

41.8. Ak o odročenie termínu pojednávania požiada strana alebo jej zástupca, súd posudzuje existenciu dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania podľa konkrétnych okolností prípadu. Opodstatnenosť takejto žiadosti má súd možnosť posudzovať len na základe tých okolností, ktoré sú mu známe v čase jej vyhodnocovania (I. ÚS 226/2018).

41.9. Žiadosť o odročenie pojednávania je podložená dôležitým dôvodom relevantným v zmysle § 183 ods. 1 CSP spravidla vtedy, ak strane bráni zúčastniť sa na pojednávaní taká okolnosť, ktorá je podstatná (z hľadiska možnosti uskutočniť pojednávanie), nepredvídateľná (v tom zmysle, že strana nemohla vedieť, že nastane) a ospravedlniteľná (strana urobila všetko pre to, aby sa súdom nariadené pojednávanie mohlo uskutočniť v jej prítomnosti, z objektívnych dôvodov sa jej to ale nepodarilo).

41.10. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že pojednávanie, ktoré sa konalo dňa 18. júna 2021 súd prvej inštancie na žiadosť právneho zástupcu žalovaného odročil na deň 10. decembra 2021 (pozri č. l. 218 a nasl. spisu), nakoľko tento žiadal súd o poskytnutie lehoty na predloženie ďalších dôkazov, pričom žalovaný žiadal o odročenie pojednávania dňa 10. decembra 2021 prostredníctvom advokáta podaním zo 6. decembra 2021 (č. l. 422 a nasl.) doručeným súdu prvej inštancie 6. decembra 2021 (pozri doručka na č. l. 426 spisu), v ktorom priložil preukaz dočasnej pracovnej neschopnosti žalovaného z 3. decembra 2021 a uviedol, že žiada odročenie pojednávania kvôli vyhlásenému núdzovému stavu z 24. novembra 2021 pre celé územie SR, ďalej uviedol, že žalovaný trvá na pojednávaní vo veci za jeho osobnej prítomnosti a jeho práceneschopnosť mu znemožňuje sa tohto pojednávania dňa 10. decembra 2021 zúčastniť a zároveň sa osobne spolu s právnym zástupcom pripraviť na pojednávanie. Advokátovi bolo súdom prvej inštancie 8. decembra 2021 elektronicky oznámené (č. l. 439 rub spisu), že jeho žiadosti o odročenie pojednávania sa nevyhovuje, nakoľko neboli splnené podmienky podľa § 183 CSP, a že pojednávanie bude uskutočnené v neprítomnosti žalovaného, nakoľko ten už bol v konaní vypočutý a jeho prítomnosť na pojednávaní nie je nutná (pozri č. l. 439 spisu). Odvolací súd tento postup súdu prvej inštancie nepovažoval za porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces.

41.11. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený postup súdov nižšej inštancie nie je v nesúlade so zákonom. Navyše z prílohy k žiadosti o odročenie pojednávania na č. l. 423 spisu vyplýva, že žalovaný bol práceneschopný k 30. novembru 2021, naopak zo spisu a ani z argumentácie použitej v dovolaní nevyplýva, dokedy bol žalovaný práceneschopný, z uvedeného tak nie je ani zrejmé, že dovolateľ bol práceneschopný v deň pojednávania 10. decembra 2021.

41.12. V Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky bolo publikované rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/130/2012 pod R 132/2014, ktorého právna veta znie: „V zmysle § 119 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2012 (ďalej len „OSP“) je zdravotný stav účastníka konania dôvodom na odročenie pojednávania len ak je súdu, a to už spravidla pred rozhodnutím o žiadosti o odročenie pojednávania, preukázané vyjadrením ošetrojúceho lekára, že účastník konania nie je schopný bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu zúčastniť sa pojednávania.“ V tomto rozhodnutí sa poukazuje okrem iného na to, že § 119 ods. 3 OSP bol do vtedajšieho procesného kódexu zaradený za účelom zabezpečenia plynulosti konania a zamedzenia obštrukcií účastníkov vyhýbaním sa účasti na pojednávaní a ospravedlňovaním ich neúčasti zdravotnými dôvodmi. Toto rozhodnutie spočíva na názore, že zdravotný stav účastníka je dôvodom na odročenie pojednávania len v prípade, že účastník nie je schopný zúčastniť sa pojednávania „bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu“, pričom uvedené musí vyplývať z vyjadrenia ošetrojúceho lekára. Aj nová procesná úprava civilného konania podľa CSP vychádza z vyššie uvedeného a v princípe o dôležitý dôvod na odročenie pojednávania ide iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu je žiadosť o odročenie pojednávania doložená kvalifikovaným vyjadrením lekára o tom, že žiadateľ sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť pojednávania (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/150/2020, 4Cdo/23/2021).

41.13. Vo väzbe na vyššie zmieňované R 132/2014 dovolací súd uvádza, že v danom spore súčasťou žiadosti právneho zástupcu žalovaného nebolo takéto vyjadrenie ošetrojúceho lekára žalovaného, ktoré vyjadrenie nemohol nahradiť ani v prílohe žiadosti predložený preukaz dočasnej pracovnej neschopnosti žalovaného (č. l. 423 spisu). Nebol preto nesprávny postup súdu prvej inštancie, ktorý takejto žiadosti žalovaného o odročenie prejednávania sporu nevyhovelo z dôvodu nepreukázania naplnenia zákonných predpokladov na odročenie pojednávania z dôležitých dôvodov (§ 183 ods. 1 CSP).

41.14. O dôležitý dôvod na odročenie pojednávania ide v zásade pri udávanom nepriaznivom zdravotnom stave strany iba vtedy, keď (už) v čase rozhodovania súdu je žiadosť o odročenie pojednávania doložená kvalifikovaným vyjadrením lekára o tom, že žiadateľ sa z relevantných zdravotných dôvodov nemôže zúčastniť pojednávania, preto za takéto vyjadrenie nemožno považovať preukaz dočasnej pracovnej neschopnosti, ktorý nepreukazuje neschopnosť zúčastniť sa pojednávania „bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu“. Najvyšší súd vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že žiadosť o odročenie pojednávania môže súd posudzovať len na základe tých okolností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania jej opodstatnenosti. Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná takáto žiadosť, skúma súd z hľadiska preukázania v žiadosti tvrdenej skutočnosti (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/34/2010, 3Cdo/187/2011, 4Cdo/150/2020, 4Cdo/23/2021).

41.15. Podľa názoru dovolacieho súdu napriek skutočnosti, že žalovaný v zmysle žiadosti o odročenie pojednávania bol práceneschopný, čo osvedčuje jeho nepriaznivý zdravotný stav (nie však neschopnosť zúčastniť sa pojednávania „bez ohrozenia života alebo závažného zhoršenia zdravotného stavu“), bolo potrebné vziať do úvahy aj to, že mal o prebiehajúcom spore vedomosť a pojednávanie z 18. júna 2021 bolo odročené na deň 10. decembra 2021 na jeho žiadosť a vedel, že v konaní je povinný predkladať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a účinnú ochranu, obranu svojich práv. Žalovaný v konaní bol vypočutý, mal možnosť sa písomne vyjadrovať k veci, podávať písomné stanoviská i k argumentom protistrany. Mal tiež možnosť zvoliť si v konaní zástupcu alebo požiadať o ustanovenie advokáta, čo aj urobil, dovolací súd je preto toho názoru, že právo žalovaného na spravodlivé súdne konanie porušené nebolo. Do úvahy bolo potrebné vziať aj to, že ak mal žalovaný vedomosť o svojom nepriaznivom zdravotnom stave (osobitne ak mal Covid-19, pozri zápisnica o pojednávaní dňa 10. decembra 2021), o tomto mal informovať okresný súd s dostatočným predstihom najneskôr dňa 3. decembra 2021 (keď disponoval preukazom dočasnej pracovnej neschopnosti) a s týmto nevyčkávať až do 6. decembra 2021, keď súdu prvej inštancie doručil svoju žiadosť o odročenie pojednávania dňa 10. decembra 2021.

41.16. Ak teda súd prvej inštancie za opísaného stavu uskutočnil predmetné pojednávanie v neprítomnosti žalovaného, možno konštatovať, že jeho procesný postup nebol v rozpore so zákonom (aj

zákonem č. 62/2020 Z. z. v spojení s vyhl. č. 24/2021 Z. z., keď je vecou rozhodnutia súdu, ktoré veci ne/znesú odklad, nie strany sporu, aj s ohľadom na začatie konania v danom spore/marec 2019 a najmä čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 17 CSP, § 179 ods. 1 CSP, § 183 ods. 1 CSP). V tejto súvislosti preto ani nemohlo dôjsť k porušeniu procesných práv, ktoré by inak žalovaný ako strana sporu mal možnosť uplatniť. Z hľadiska dodržania princípu rovnosti účastníkov vyplývajúceho z čl. 6 CSP je rozhodujúce to, že žalovanému bola súdom vytvorená možnosť zúčastniť sa pojednávania.

41.17. Napokon dovolací súd poznamenáva, že napriek neúčasti žalovaného na pojednávaní a z tohto dôvodu jeho opakovaného nevypočutia, tým nedošlo k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom z dôvodu, že výsluch strany sporu je len jedným z dôkazných prostriedkov, na ktoré súd prihliada v rámci vykonaného dokazovania, pričom v danom spore žalovaný v konaní vypočutý aj bol. Nevykonanie dôkazu výsluchom strany sporu, či jeho opakovaným výsluchom, nie je postupom, ktorým by súd odňal možnosť konať pred súdom. Navyše dovolací súd pripomína, že rozhodovanie o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, prípadne akým spôsobom, ako aj hodnotenie dôkazov je vždy vecou súdu, nie strán sporu (§ 185 ods. 1 CSP), čo nie je porušením práva na súdnu ochranu, ani práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná (uznesenie najvyššieho súdu z 30. novembra 2016 sp. zn. 1Cdo/8/2016; R 21/2017).

41.18. Záverom dovolací súd považuje za potrebné pripomenúť, že právo na spravodlivý súdny proces sa týka konania súdov chápaného ako celok (toto právo je výsledkové). V súvislosti s tým sa žiada poukázať aj na záver vyjadrený už v judikáte R 13/1993, v zmysle ktorého podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP (po 1. júli 2016 podľa § 420 písm. f) CSP, pozn. dovolacieho súdu) nie je splnená v prípade, že sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napr. tým, že mohol podať proti rozsudku, ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie. Aj v prejednávanej veci pritom žalovaný vo svojom riadnom opravnom prostriedku (odvolaní) využil možnosť uplatniť svoj vplyv na konanie, a to vyjadrením s a nielen k vecnej správnosti ním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale aj k tvrdeným procesným vadám (neskôr namietaným aj v dovolaní).

41.19. Dovolací súd vzhľadom na uvedené uzatvára, že postupom súdu prvej inštancie a následne aj odvolacieho súdu, ktorý sa neprieči zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka žalovaného, že nerešpektovaním jeho žiadosti o odročenie pojednávania a následným rozhodnutím (v merite sporu) v neprítomnosti žalovaného došlo k zmätočnosti vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

42. Dovolateľ ďalej namietal nesprávny procesný postup odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), keď nerozhodli o návrhu žalovaného na prerušenie konania a o späťvzatí žaloby v časti odvolací súd rozhodol bez súhlasu žalovaného a nenapravil pochybenia súdu prvej inštancie.

42.1. Pokiaľ ide o námietku žalovaného o tom, že odvolací súd mal pochybiť, keď rozhodol o pripustení späťvzatia žaloby v časti zaplata sumy 435,31 eur s príslušenstvom a konanie v tejto časti zastavil bez súhlasu žalovaného, dovolací súd opierajúc sa o obsah spisu môže len konštatovať, že ani uvedené námietky neboli spôsobilé ukrátiť žalovaného na jeho procesných právach a založiť tak zmätočnosť vadu podľa § 420 písm. f) CSP, pretože preskúmaním obsahu spisu vo väzbe na uvádzané námietky dovolací súd nedospel k záveru, že by postup odvolacieho súdu v spojení s postupom súdu prvej inštancie bol vadný.

42.1.1. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že čiastočné späťvzatie žaloby žalobcu bolo súčasťou jeho vyjadrenia z 2. marca 2022 (č. 1. spisu 588 a nasl.) k podanému odvolaniu žalovaného, ktoré vyjadrenie bolo žalovanému doručené súdom prvej inštancie spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nemu (č. 1. spisu 600a). Žalovaný na toto podanie reagoval svojou odvolacou replikou z 5. apríla 2022 (č. 1. spisu 602 a nasl.), ale bez reakcie na čiastočné späťvzatie žaloby žalobcom, resp. nevyslovenia svojho nesúhlasu s čiastočným späťvzatím žaloby a zastavením konania.

42.1.2. V zmysle § 370 ods. 2 CSP prekážkou pre pripustenie čiastočného späťvzatia žaloby v odvolacom konaní je vyslovenie nesúhlasu protistrany (§ 370 ods. 2 CSP), k čomu v danom prípade zo strany žalovaného však nedošlo, odvolací súd tak nepostupoval v rozpore so zákonom, preto takýto postup nemôže byť spôsobilý porušiť právo dovolateľa na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. O to viac nemôže byť pasivita žalovaného, resp. jeho opomenutie vyjadriť sa k čiastočnému späťvzatiu vyhodnotená na jeho prospech, aj preto k žiadnemu porušeniu procesných práv žalovaného nemohlo dôjsť.

42.2. Pokiaľ ide o námietku žalovaného o tom, že súdy nižšej inštancie pochybili, keď nerozhodli o návrhu žalovaného na prerušenie konania, ani táto vzhľadom na obsah spisu vrátane rozsudkov súdov nižšej inštancie nie je dôvodná.

42.2.1. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaný svoj návrh na prerušenie konania odôvodnil „aby bolo zrejmé, či sa právne závery, resp. spôsob hodnotenia skutkového stavu môže uplatniť aj v tomto spore“ (podanie žalovaného z 10. decembra 2021, č. I. spisu 440), resp. „prerušenie konania je v záujme jednotnej aplikácie právnych predpisov Okresným súdom Michalovce“ (pozri zápisnica z pojednávania z 10. decembra 2021, č. I. 454 s nasl. spisu). Z obsahu spisu nevyplýva, aby o tomto návrhu súdy nižšej inštancie rozhodli.

42.2.2. Odvolací súd k tejto námietke uviedol: (...) že, nejde o vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keďže proti rozhodnutiu/uzneseniu súdu o zamietnutí návrhu na prerušenie konania ani nie je prípustné odvolanie (§ 357 písm. n) CSP a contrario) a samotné rozhodnutie (neprávoplatné) Okresného súdu Michalovce sp. zn. 19C/88/2019 žalovaný napokon do konania predložil, pričom súd prvej inštancie jeho závery nemal za podstatné pre rozhodovanie v danej veci, s čím sa odvolací súd stotožňuje.

42.2.3. Za takejto situácie podľa názoru dovolacieho súdu nerozhodnutie súdov nižšej inštancie o tomto neurčitom návrhu žalovaného samostatným rozhodnutím, či výrokom, nemohlo nijako zasiahnuť do procesných práv žalovaného a ani nebolo spôsobilé ovplyvniť vecnú správnosť rozhodnutia vo veci samej, keď samotný žalovaný bližšie nekonkretizuje svoj návrh na prerušenie konania, len všeobecne uvádza, či sa právne závery, resp. spôsob hodnotenia skutkového stavu môže uplatniť aj v tomto spore, resp. prerušenie konania je v záujme jednotnej aplikácie právnych predpisov Okresným súdom Michalovce bez konkretizácie a objasnenia možnosti naplnenia zákonných dôvodov prerušenia konania v zmysle § 162 až § 164 CSP vo väzbe na konanie vedené na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19C/88/2019, do skončenia ktorého žiadal žalovaný toto konanie prerušiť, ani v podanom dovolaní žalovaný neuvádza, aká konkrétna právna otázka riešená v konaní na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19C/88/2019 by mala potenciál ovplyvniť vecnú správnosť rozhodnutia v prejednávacom spore. V tejto súvislosti dovolací súd odkazuje na právo na súdnu ochranu garantované s akcentom na materiálne ponímanie, čo tiež znamená, že nie každé procesné pochybenie súdu alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva účastníkovi konania, je považovaný za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Súdna ochrana nie je poskytovaná formálne. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré vo svetle prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či procesné pochybenie súdu malo podstatný vplyv na ďalšie konanie, alebo na vecnú správnosť rozhodnutia.

42.2.4. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že nerozhodnutie o návrhu žalovaného na prerušenie konania tak predstavuje formálne pochybenie bez vplyvu na vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a z hľadiska materiálneho nedosahuje uvedené porušenie takú intenzitu, aby mohlo dôjsť k porušeniu práva žalovaného na spravodlivé súdne konanie v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto dovolanie žalovaného v tejto časti ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP odmietol. Uvedené platí aj pre prípadné formálne pochybenie o nesprávnom procesnom postupe okresného súdu spočívajúcom v údajnom nedoručení listín žalovanému, ale len ich doručení žalobcom (bod 40. a 40.1., 40.2. tohto rozhodnutia).

43. Žalovaný prípustnosť podaného dovolania vyvodil aj z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

43.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

43.2. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

43.3. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

43.4. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP) dovolací súd opakovaně uvádza, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

43.4.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

43.5. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

43.6. Pričom dovolací súd upozorňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP a § 432 ods. 2 CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/36/2017, 2Cdo/5/2017, 3Cdo/74/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017).

44. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalovaný v podanom dovolaní vôbec nastolil právnu otázku, resp. ním nastolená právna otázka je taká otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

45. K právnej otázke, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

46. Žalovaný v súvislosti s uvádzaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako právnu otázku nastolil otázku: Vzniká spoluvlastníkovi nárok na náhradu za neužívanie spoločnej veci, v prípade, ak druhý spoluvlastník užíva len časť veci, ktorá rozsahom neprevyšuje jeho spoluvlastnícky podiel? pričom odkázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/184/2010 a 3Cdo/218/2017.

46.1. V súvislosti s uvádzaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako právnu otázku ešte neriešenú v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nastolil otázku: ak je niektorá časť spoločnej veci v konkrétnom prípade vhodná na samostatné užívanie (napríklad určité priestory v rámci spoločnej stavby), je takýto charakter tejto časti stavby dôvodom, pre ktorý sa táto časť veci posudzuje na účely aplikácie zákonných ustanovení o spoluvlastníctve (§ 137 a nasl. Občianskeho zákonníka) samostatne, akoby táto časť samotná bola spoločnou vecou, bez ohľadu na mieru a spôsob užívania zvyšku spoločnej veci (napríklad ostatnej úžitkovej plochy) takejto stavby? Ak nie je stavba rozdelená na nebytové priestory podľa osobitných predpisov tvoriace samostatný predmet právnych vzťahov má byť pri určovaní miery užívania jednotlivými spoluvlastníkmi vzatá do úvahy stavba ako celok, alebo jednotlivé priestory?

47. Dovolateľ dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a nesprávne právne posúdenie sporu odvolacím súdom zdôvodňoval odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú predstavujú rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/184/2010 a 3Cdo/218/2017. K čomu dovolací súd pripomína, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ vyjadrenej najmä v rozhodnutiach alebo stanoviskách najvyššieho súdu, ktoré sú publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakovaně vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnil názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (pozri sp. zn. 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/129/2017, 8Cdo/33/2017).

47.1. Najvyšší súd rozhodnutím sp. zn. 3Cdo/218/2017 v konaní o zaplatenie 24.500 eur s príslušenstvom odmietol dovolanie žalovaného proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým rozsudkom odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, keď žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 8.851 eur spolu s príslušenstvom za užívanie sporných nehnuteľností v zmysle výroku rozsudku súdu prvej inštancie titulom peňažnej náhrady podľa § 137 ods. 1 OZ pre vylúčenie žalobkyne ako podielovej spoluvlastníčky z užívania spoločnej veci. Najvyšší súd konštatoval, že prípustnosť dovolania žalovaného nevyplyva z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, preto ho ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Vzhľadom na uvedené je tak zjavné, že dovolací súd v predmetnom rozhodnutí nevyslovil žiadny právny záver, preto tvrdenie žalovaného, že došlo k odklonu od uvedeného rozhodnutia je irelevantné.

47.2. Najvyšší súd rozhodnutím sp. zn. 6Cdo/184/2010 v konaní o zaplatenie 4.390,49 eur s príslušenstvom zrušil rozsudok odvolacieho súdu v zmeňujúcom výroku a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. V tomto spore sa žalobcovia ako podieloví spoluvlastníci pozemku spolu so žalovaným domáhali voči žalovanému, ktorý užíval časť pozemku v rozsahu jednej polovice, zatiaľ čo

zostávajúcu časť užíval s ich súhlasom tretí subjekt, zaplattenia úhrady za užívanie časti pozemku podľa ich spoluvlastníckych podielov, pričom súd prvej inštancie žalobu zamietol a krajský súd ako súd odvolací zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že uložil žalovanému povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov sumu 132.268 Sk spolu s príslušenstvom, pretože podľa krajského súdu tak, ako existuje nárok žalobcov na úhradu za užívanie ich spoluvlastníckych podielov voči tretej osobe (užívajúcej časť pozemku v jednej polovici), existuje rovnaký nárok i voči spoluvlastníkovi, žalovanému, ktorý má ale tiež nárok domáhať sa voči tretej osobe úhrady za užívanie svojho spoluvlastníckeho podielu v rozsahu zodpovedajúcom X. z časti pozemku užíwanej touto osobou. Najvyšší súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí zdôraznil, že „nárok spoluvlastníka na náhradu za neužívanie spoločnej veci v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu vyplýva z ustanovenia § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Jeho nevyhnutným predpokladom je užívanie tejto veci druhým spoluvlastníkom (ostatnými spoluvlastníkmi) nad rozsah jeho (ich) spoluvlastníckeho podielu. Neužívanie veci v rozsahu spoluvlastníckeho podielu spoluvlastníkom musí byť dôsledkom jej užívania druhým spoluvlastníkom nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu. Len v takomto prípade sa spoluvlastník užívajúci spoločnú vec nad rozsah spoluvlastníckeho podielu podieľa na prisvojovaní si úžitkovej hodnoty veci vo väčšej miere, než zodpovedá jeho podielu. Nie je pritom rozhodujúce, či tento stav vyplýva z dohody spoluvlastníkov (okrem ak by jej súčasťou bola aj dohoda o bezplatnom užívaní celej veci alebo jej časti), alebo z rozhodnutia väčšinového spoluvlastníka, alebo či ide o faktický stav. Je zrejmé, že ak by spoločná vec vôbec nebola spoluvlastníkmi užívaná, žiaden nárok na náhradu za jej neužívanie by medzi nimi nevznikol. Rovnako takýto nárok nevzniká ani v prípade, ak spoluvlastník užíva len časť veci v rozsahu neprevyšujúcom jeho spoluvlastnícky podiel, pretože v takomto prípade nič nebráni druhému spoluvlastníkovi, aby sa tiež podieľal na svojom užívaní oprávnení v rozsahu svojho podielu, a to užívaním zostávajúcej časti veci. Dôvod, pre ktorý tento spoluvlastník prípadne spoločnú vec neužíva, nie je právne významný a rovnako tak nie je významné ani prípadné užívanie časti veci treťou osobou. Pri posudzovaní rozsahu užívania spoločnej veci však nemusí byť rozhodujúca len veľkosť užíwanej časti veci (výmera časti pozemku), ale rozhodujúca môže byť úžitková (hospodárska) hodnota užíwanej časti veci, ak je táto hodnota, vzhľadom na konkrétne okolnosti, u jednotlivých častí veci, rozdielna.“ Konštatoval správny skutkový záver, že žalovaný užíva pozemok len v rozsahu jednej polovice, teda v menšom rozsahu, než zodpovedá jeho spoluvlastníckemu podielu. (...) Vô väzbe na ktorý formuloval právny záver, že žalovanému nevznikla povinnosť na náhradu voči žalobcom ako spoluvlastníkom neužívajúcim vec v rozsahu svojich podielov.

47.3. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil svoje rozhodnutie, neodklonil od právnych záverov vyjadrených najvyšším súdom v rozhodnutí sp. zn. 6Cdo/184/2010, naopak odvolací súd, aj súd prvej inštancie, spor rozhodli v interpretačných a aplikačných medziach vyššie uvedeného právneho názoru najvyššieho súdu. Súd nižšej inštancie totiž v prejednávanej spore zastávali rovnaký názor, podľa ktorého spoluvlastník, ktorý bez právneho dôvodu užíva spoločnú vec nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, je povinný druhému spoluvlastníkovi poskytnúť peňažnú náhradu za takéto užívanie spoločnej veci. Zhodne tiež vychádzali z toho, že žalovaný ako podielový spoluvlastník užíval výlučne spornú spoločnú nehnuteľnosť, stavbu v časti disco baru nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, resp. aj v rozsahu jemu nepatriacom, bez dohody so žalobcom ako druhým podielovým spoluvlastníkom. K čomu dovolací súd opakuje a akcentuje, že je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

48. Dovolací súd posudzujúc dovolateľom formulované otázky (bod 3.2., resp. bod 46. a 46.1. tohto rozhodnutia) aj v kontexte obsahu podaného dovolania (§ 124 CSP), uvádza, že nosnou argumentáciou žalovaného pri formulovaní právnych otázok podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP bolo spochybňovanie skutkového záveru súdov nižšej inštancie, že žalovaný ako podielový spoluvlastník užíva predmet podielového spoluvlastníctva nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, k čomu argumentuje, čo je podľa neho nesprávne a čo je správne a potrebné pri zisťovaní miery užívania spoločnej veci v medziach, alebo nad rozsah spoluvlastníckeho podielu aj vo väzbe na prípadnú časť spoločnej veci vhodnej na samostatné užívanie, výmeru podlahovej, či úžitkovej plochy a na prípadné ne/rozdelenie stavby na nebytové priestory podľa osobitných predpisov. Vô väzbe na uvedené sa dovolateľ tiež pýta, či vzniká spoluvlastníkovi nárok na náhradu za neužívanie spoločnej veci aj pre prípad, ak druhý

spoluvlastník užíva len časť veci, ktorá rozsahom neprevyšuje jeho spoluvlastnícky podiel. Uvedené argumenty dovolateľa pretavené do nastolených otázok tak indikujú, že dovolateľ namietal voči skutkovým zisteniam súdov nižších inštancií, čo dovolací súd nie je oprávnený preskúmať a ani formulovať nové skutkové závery, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porovnaj § 442 CSP). Dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nie je treťou inštanciou, primárne je súdom právnym, nie skutkovým, a preto sa ním nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 432).

48.1. Dovolací súd tak môže len konštatovať, že pokiaľ žalovaný napáda záver súdov nižšej inštancie, že žalovaný ako podielový spoluvlastník ne/užíva predmet podielového spoluvlastníctva nad rámec svojho spoluvlastníckeho podielu, napáda tak správnosť skutkového záveru súdov majúci pôvod vo vykonanom dokazovaní v tomto spore. Neobstoja v tomto zmysle ani jeho argumenty spochybňujúce postup súdov nižšej inštancie, ako k tomuto skutkovému záveru dospeli. Uvedený záver odvolacieho súdu bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností (individuálnych a jedinečných) prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli ku skutkovému a právnemu záveru a prijatiu ich rozhodnutia.

48.2. Ak teda dovolateľ poukazoval na riešenie otázok spojených s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania, ide o skutkové otázky a ich riešenie, ktoré sú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP irelevantné. Navyše samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobného nároku, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP a § 432 ods. 2 CSP. Dovolateľ tak uplatnený dovolací dôvod nevymedzil spôsobom vyplývajúcim z § 432 ods. 2 CSP, t. j. nevymedzil právnú otázku doposiaľ neriešenú dovolacím súdom, od ktorej riešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, resp. právnú otázku, od ktorej riešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a odvolací súd sa pri jej riešení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Absenciu uvedeného považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania pre neprípustnosť (§ 447 písm. f) CSP).

49. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného namietajúce vadu podľa § 420 písm. e) CSP je neprípustné, podľa § 420 písm. f) CSP je síce v časti prípustné, ale nie je dôvodné, v časti je neprípustné a ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP je neprípustné, pretože dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

50. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že priznal žalobcovi voči neúspešnému žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

51. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.